

BBL

Biblioteksbladet

MALMÖ: **Gallringen, debatten –
vad gick fel?**

NEDSLAG: **New York Public Library**

FUSION: **Växjö + Kalmar
= Linnéuniversitet**

ANIARA: **Erik Eriksson
med specialskriven text**

07:2009





Kia Gumbel, ansvarig för IT och webb och Marie-Louise Riton, bibliotekschef vid Uppsala stadsbibliotek.

Tack Uppsala för förtroendet!

Uppsala län har som första svenska län enats om en gemensam lösning för biblioteken på webben. Valet föll på CS Library 3, som erbjuder flexibla funktioner som är nödvändiga för att tillgodose de olika kommunernas specifika krav.

”Efter ett omfattande internt förberedelsearbete är vi mycket glada att underteckna avtal med Teknikhuset om leverans av CS Library 3, som en gemensam webbplattform till länets alla kommuner. I och med detta skapar vi en öppen, flexibel plattform för biblioteksverksamheten i länet och vi är även öppna för att på sikt bjuda in fler län och kommuner i samarbetet” säger Marie-Louise Riton, bibliotekschef i Uppsala.

I och med avtalet med Uppsala etablerar sig CS Library som den naturliga plattformen för webbsamverkan inom bibliotekssverige. Avtalet innebär en gemensam bibliotekswebb för kommunerna Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby samt Östhammar.

www.cslibrary.se

Kontakta gärna Rey Langels, VD för Teknikhuset AB,
tel: 090-70 87 06 epost: rey.langels@teknikhuset.se så får du veta mer!

www.teknikhuset.se

Teknikhuset uppfinner och utvecklar programvara och lösningar med människan i centrum för att göra information och teknologi tillgänglig för alla. Produkterna utvecklas på Microsoftplattformen, men kan tack vare sin öppenhet (SOA, XML, web services, web parts, m.m.) enkelt användas tillsammans med de flesta system på marknaden. Våra kunder är kommuner, myndigheter, företag och organisationer med stora krav på säkerhet och tillgänglighet. Teknikhuset har ramavtal med Verva.

ÄRGÅNG 94

Postadress
Box 70380
107 24 Stockholm

Besöksadress
World Trade Center, D5, Klarabergs-
viadukten 70 eller Kungsbron 1,
Stockholm
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksförerings hemsida
<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL
För medlemmar i föreningen ingår
BBL i medlemsavgiften, 350:– för
enskild medlem (heltidsstuderande
och pensionärer 175:–). Övriga beta-
lar 500:– (Sverige), utanför Sverige,
600:–

Ansvarig utgivare
Chefredaktör
Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen
Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig
Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Paolo Sangregorio

Redaktionen förbehåller sig rätten
att korta och redigera manus. För
obeställt material ansvaras ej.

Annonser
Bo Eriksson
Knut Wallenbergs väg 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller
070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck
Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksförering är en
ideell förening med uppgift att främja
svenskt biblioteksväsen.
Biblioteksbladet speglar föreningens
verksamhet, åsikter och ställnings-
tagande men har också till uppgift
att väcka egen debatt genom att ge
utrymme åt andra åsiktsyttringar.
Tidningen har en fri och självständig
roll och bedrivs med tryckfrihetsför-
ordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den
29 september.

Den här tidskriften är
TS-kontrollerad.



Förord

Henriette Zorn

KLANG- OCH JUBELROP?
Knappast. Jämfotahopp av
glädje? Nja, det är väl att ta
i. Avvaktande tystnad tycks
vara reaktionen på kulturpropositio-
nens förslag om att KB ska få ett utökat
uppdrag när det gäller att svara för na-
tionell överblick, främja samverkan och
driva på utvecklingen inom den del av biblioteksvä-
sendet som utgörs av folk-, läns- samt skolbibliotek.
Är inte detta ett steg närmare det som branschen
ropat efter så länge? I skrivandets stund har det vis-
serligen bara gått två dagar sedan proppen presenterades.
Budskapet har kanske inte hunnit sjunka in
eller så har orons förlamning lagt locket på. Det sist-
nämnda är kanske i det här läget lite onödigt för än
så länge är ingenting hugget i sten. En plan för det
praktiska genomförandet ska tas fram och den bör
gå ju att påverka... Skrivningen i propositionen där
länsbibliotekens roll särskilt framhävs lämnar, som
jag uppfattar det, rätt mycket åt branschen att själv
fylla i, detsamma gäller de direktiv som Inger Eide-
Jensen har fått som utgångspunkt för en utvärde-
ring av bibliotekslagen. Den konkreta satsningen på
skolbiblioteken (12 miljoner 2011, 25 miljoner 2012)
är goda nyheter i propositionen liksom att kvalitet
samt barn och ungas rätt till kultur lyftes in i de nya
kulturpolitiska målen.

Men helheten då? Den är inte lätt att få grepp om.
Propositionen är på sina ställen ganska vagt for-
mulerad, fokus ligger på administration, mycket
känns ofärdigt och mycket ska utredas vidare. Det
har också under senare år blivit allt svårare att följa
pengarna eftersom vissa anslagposter är klump-
summor som fördelas inom respektive stödområde.
Den instrumentella kultursyn som genomsyrade
Kulturutredningen har i propositionen mjukats
upp och slipats ner i kanterna, man har i många fall
lyssnat på remissinstansernas synpunkter.

Men det finns en del övrigt att önska – särskilt om
man ser till övergripande frågor, till exempel frå-
gan om hur man från statsmakternas sida värderar
kultur. I det sammanhanget kan man också undra
över hur länge Alliansen har råd att nära populisterna



Hägglund vid sin barm. I Anders Borgs
annars så generösa öppna-plånboken-
politik är förstärkningen till kulturen
på 17–18 miljoner, knappt 3 promille, ett
myrpyss i Mississippi. Å andra sidan har
det väl aldrig regnat några betydande
summor över kulturen och i vanlig ord-
ning ska väl utövarna och producen-
terna och institutionerna (de som blir kvar) stå med
hatten i hand och bocka och tacka för de skärvar som
det trots allt blev. Och vad säger införandet av den sk
portföljmodellen – det förslag i propositionen (och
från Kulturutredningen) som kanske innebär den
största omdaning av kulturpolitiken – om hur re-
geringen ser på och värderar kultur? Ett förslag till
tolkning är: staten ska inte i någon större utsträck-
ning syssla med kultur, därför: delegera ansvaret
och pengarna till regionerna! Det som föreslås är
en successiv abdikation från ansvaret för en statlig
kulturpolitik.

Det ska bli intressant att se vad som blir summan
av kardemumman när portföljmodellen omsätts i
praktiken på bred front, inte minst spännande är
det hur intentionerna i de nya kulturpolitiska målen
kommer att rimma med ett förbundsrepublikens
Sverige på kulturens område.

Oroande känns också markeringen mot kulturtid-
skrifterna vars stöd är nälpengar i sammanhanget.
Att snäva in definitionen av vad en kulturtidskrift
är (en som enbart sysslar med de traditionella konst-
arterna?) kan inte tolkas annat än som ett sätt att
ideologiskt sätta ner foten och rensa i florin av obe-
kväma (vänster?) röster i samhällsdebatten. Kvittot
på Mana-debatten som fördes häromåret? Hoppas
inte.

Oppositionen, företräd av partypinglan Pagrot-
sky, har inte oväntat sagt propositionen så gott
som i sin helhet och klagat över de borgerligas brist
på engagemang och intresse på kulturens område.
Det ingår så att säga i jobbet och i den politiska reto-
riken. Men kanske bör man självkritiskt besinna sig
åtminstone en aning. Den egna – intellektuella och
ekonomiska – leveransen på kulturens område var
ju inte precis himlastormande.

Ur innehållet:

- 4 Malmös utgallring – vad hände? Åsa Ekström
- 10 New York Public Library möter framtiden – och krisen.
Elsebeth Tank
- 14 När två ska bli ett – Linnéuniversitetet.
MarieLouise Samuelsson
- 18 Tre rapporter från IFLA.
Inga Lundén, Göran Schmitz, Janet Wamby
- 24 "Gunnars första bibliotek"
Erik Eriksson, årets Anlara-pristagare

Avdelningar

- 27 Recensioner
- 30 Utblick
- 31 Krönika
- 37 Besserwisser
- 38 Föreningsnytt
- 42 Kalendarium





"Varför blir man bibliotekarie om man hatar böcker?"

Under sommaren utmålades stadsbiblioteket i Malmö som ett bokhatande bibliotek på grund av sina gallringsrutiner. Vad var det som gick fel? BBL har pratat med personal, författare samt en medietränare.

AV ÅSA EKSTRÖM

"VARHELST man bränner böcker kommer man förr eller senare också att bränna människor." Mängder av kommentarer med tydliga paralleller till totalitära regimer kunde man ta del av på Sydsvenskans webb i anslutning till tidningens artiklar om stadsbiblioteket. Stormen utlöstes när stadsbibliotekets gallringsrutiner blev kända – ett känsligt ämne också inom biblioteksvärlden. Krigsrubriker gjorde gällande att biblioteksgallringen innebar att 30 ton böcker skulle kasseras. Dessutom uppdagades det att biblioteket satsat 460 000 kronor på en annonskampanj i syfte att marknadsföra programverksamheten. Dess slogan lyder: "Nu bär vi ut böckerna och tar in författarna!".

Biblioteken understryker ofta hur duktiga de är på information och kommunikation, ändå blev man tagen på sängen när den stora lokala morgontidningen hörde av sig. Hur kunde det då bli så fel?

Den ordinarie bibliotekschefen, Elsebeth Tank var på semester. Lena Malmquist, som arbetar som avdelningschef vid stadsbiblioteket i Malmö, fungerade som ställföreträdande bibliotekschef när hon kom tillbaka från sin semester i juli. En reporter på Sydsvenskan beslöt sig för att skriva om den stora gallringen vid biblioteket. Bakgrunden till att gallringen blev omfattande är att den varit eftersatt. Dessutom var man i färd med en stor satsning på den publika verksamheten i biblioteket. Ytor behövdes bland annat för arrangemang kring författarträffar samt för en restaurang. Sedan ett decennium har man haft som rutin i Malmö att kassera utgallrade vuxenböcker.

Man har alltså inte gjort så som man gör på många andra bibliotek runt om i landet, erbju-

dit böckerna till försäljning. Undantaget har varit utgallrade barnböcker i bra skick – dessa har vid några tillfällen sålts till allmänheten. Lena Malmquist säger till BBL att "Bokbålsartikeln" inte kom som en kалldusch eftersom hon redan under intervjun insåg att journalisten inte tog in de fakta som hon redovisade. Hon menar att hon påpekade för reportern att det i sammanhanget är dumt att tala om vikt istället för antal volymer eller exemplar, men på det örat ville reportern inte lyssna.

– Han ville ha en annan historia än den jag berättade. Att det handlade om 59 000 böcker som låg i magasinerna och som inte har lånats ut på tio år, nådde inte fram. Inte heller att ungefär en tredjedel av dessa kanske skulle komma att kasseras. Istället blev det fokus på 30 ton, en siffra som i verkligheten – om man nu överhuvudtaget ska tala i termer av vikt – snarare rör sig om 6 ton, säger en besviken och ledsen Lena Malmquist.

– Det är en nedvärdering av hela vår yrkeskår om man tror att vi inte kan avgöra vad som ska gallras ut. Man säger ju indirekt att vi inte klarar vårt jobb. Är det journalister som ska avgöra vad som ska väljas ut eller? undrar hon.

Annars välkomnar Lena Malmquist en debatt som biblioteken så väl behöver.

– Jag tror att varenda Malmöbo har varit involverad i den här diskussionen på något sätt. Debattens vågor har gått höga, vilket är bra. Det är även fantastiskt att Sydsvenskan sätter en biblioteksnyhet på löpet, att boken och biblioteket har så pass stor betydelse.

Samtidigt betonar Lena Malmquist att biblioteket hela tiden haft politikernas fulla förtroende för gallringen. Men även det kan ha varit en upprinnelse till bråket eftersom en del kritiker hävdade att gallringen egentligen handlar om ideologi. Ytterligare bränsle

i brasan blev det när arton författare skrev under ett upprop mot gallringen: "Kunskapens äppelskrutt". Uppropet undertecknades av författare som Bo Cavefors, Fredrik Ekelund och Mats Kolmisoppi. När BBL försöker nå några av författarna är de antingen på semester (= kan inte prata), vill inte kommentera eller hör inte av sig. Författaren Mary Andersson, en av dem som undertecknade uppropet, säger till BBL att hon inte kommer ihåg vad det var hon skrev under.

– Jag har varit sjuk sedan en tid och minnet sviker. Men jag tror att det var för våra upphovsrättigheter och bibliotekersättningen som jag skrev under uppropet. Det lät i alla fall bra det han sa, säger Mary Andersson som tror att det var en man från Författarförbundet som kontaktade henne.

Det var Pär Thörn och Andrzej Tiszy (den sistnämnde har skrivit flera debattartiklar i ämnet i Sydsvenskan) som tog initiativ till uppropet eftersom de personligen blev upprörda över förändringarna på biblioteket.

Pär Thörn:

– Man har valt att kalla det förbättringar men det rör sig snarare om försämringar. Vi ville kommentera detta faktum och fick med oss flera författare.

Han menar att bibliotekets förhållningsätt delvis handlar om populism, att ge folk vad de vill ha. Samtidigt ser han inga problem med att det finns deckare att låna på bibblan. Författararrangemangen i bibliotekets regi ger han inte mycket för. Det breda utbudet hotas när det är stora förlag som sponsrar författarscenen. Den smala litteraturen kommer försvinna, befarar han.

Pär Thörn tycker det är trevligt med författarträffar men frågar sig varför de ska vara just i biblioteket.

– Kan de inte vara i andra lokaler? Varför

inte samarbeta med andra som tex Stadstern eller kulturföreningar? Dessutom är det väl ingen stor satsning med sex författarböcker! Det är ganska futtigt.

Elsebeth Tank hävdar i en artikel i Sydsvenskan att faktainformation numera hämtas i allt större utsträckning på nätet och allt fler lån sker digitalt. Hon jämför med Danmark där tre av fyra lån från utbildnings- och forskningsbiblioteken, är digitala. Den här utvecklingen måste även folkbiblioteken ta till sig och satsa på. Pär Thörn anser att det är en korkad idé och att man ska skynda långsamt.

– Det kan till och med vara fel att gallra ut faktaböcker som exempelvis makarna Myrdals bok om Albanien. Denna inaktuella bok hade jag själv stor användning av när jag skrev om vänstern för en tid sedan, berättar han.

Litar ni inte på att bibliotekarierna har kompetensen att avgöra vad som ska gallras ut?

– Hm... Man får hoppas att de har den kompetensen... Men jag är skeptisk inför mängden.

Varför hörs ni författare inte när det fattas politiska beslut om exempelvis kommunala besparingar som i allmänhet ofta drabbar just kulturen och biblioteken?

– Ja, det är en relevant fråga. Något som Författarförbundet kanske borde titta närmare på.

På frågan om hur man ska locka nya grupper till biblioteket, de som inte hör till de redan frälsta, har Pär Thörn inget bra svar. Han konstaterar bara att det är ett problem som biblioteken säkerligen brottas dagligen med.

Maria Andersson, bibliotekarie i Malmö, jobbar dagligen med just den frågan. Hon och 62 andra bibliotekarier runt om i landet svarade på författarnas upprop med ett eget. Rubriken löd "Kunskapens fruktsallad".

– Det handlar snarare om utveckling än avveckling. Vi är inte litteraturfientliga. Tvärtom har vi internt under ett och ett halvt års tid diskuterat biblioteksförändringar för att hänga med i utvecklingen och möta förändrade läsbeteenden. Det är en satsning på litteraturförmedling som görs, konstaterar hon.

I de normala rutinerna på ett bibliotek ingår det att gallra. Samtidigt förstår Maria Andersson att det rör upp känslor eftersom det är så kopplat till traditionella värden som demokrati och yttrandefrihet. Samtidigt missar många att bibliotekets utvidgade roll innebär att också tillgängliggöra information för alla. Bibliotekschefen Elsebeth Tank belyser med statistiken för stadsbibliotekets utlån de senaste tio åren: 6,8 procent av låntagarna står för hälften av alla lån.

– Det är ungefär fem procent av Malmös invånare som lånar ungefär 250 böcker varje år. De är fortsatt välkomna men vi måste även satsa på utveckling för att locka till oss fler nya låntagare.



Bibliotekets nyttovärde växer inte nödvändigtvis proportionellt med antalet böcker. I samlingarna finns en halv miljon fysiska böcker. Elsebeth Tank menar att biblioteket ska fortsätta växa både vad gäller bredd och djup. Även en mer målinriktad utveckling av det digitala biblioteket ska ske.

– Aldrig hade jag väl trott att en biblioteksförändring skulle orsaka en sådan oerhört aggressiv stämning – en sådan sensationslystnad och konservatism har jag sällan upplevt. Dessutom har jag svårt att förstå att 18 författare kan tala emot en etablering av en internationell författarscen.

Vad gäller kommunikationsstrategier anser hon att det är en naturlig del i hennes ledarskap och att hon har en bra relation till medierna. Sommarens pressintressen har även stärkt plattformen för dialog. I samband med artiklarna anordnades en presskonferens som blev välbesökt. Det blev en chans för biblioteket att få ut sin version av det inträffade. Dessutom lyssnade biblioteket på kritiken och en stor del av de utgallrade böckerna skänktes bort.

– Jag har nog aldrig blivit så utskälld tidigare i hela mitt liv som vid det tillfälle när jag själv var på plats och delade ut våra böcker. Jag representerade det onda. En man slängde en kopp kaffe i huvudet på mig, säger Elsebeth Tank som upplevde händelsen som kränkande. Hon tror även att hennes danska nationalitet kan ha bidragit till den uppiskade stämningen.

Avsaknaden av en diskussion liknande den

som förs i Danmark om bibliotekens roll, kan också ha bidragit till ramaskriet kring gallringen, tror hon. Förloppet har gjort det tydligt för henne att en chef ska vara bra på att kunna kommunicera och improvisera.

Men kanske skulle biblioteken, liksom många andra offentliga och privata institutioner ibland behöva hjälp i form av mediehantering.

Paul Ronge är en framgångsrik medietränare som framför allt hjälper företag att hantera media vid kriser. Inom journalistkrået finns det de som hävdar att det inte går att tränas i detta. Något som Paul Ronge till viss del håller med om.

– Det finns hopplösa fall, som Ericsons förre vd Kurt Hellström. Men oftast går det att få fantastiska resultat med lite träning.

Att anlita Paul Ronge en dag kan kosta uppemot 45 000 kronor – en summa som knappast ryms inom ramen för bibliotekens ekonomi. Efter att ha tagit del av artiklarna om Malmö stadsbibliotek kan han ändå ge några goda råd – gratis.

– Biblioteket gör fel som intar försvarsställning och lägger skulden på reportern. Det är ungefär lika klokt som att reta upp sig på datorn.

– Rak kommunikation är det viktigaste. Förklara och argumentera för medborgarna. Kommunicera utåt som du kommunicerar inåt. Låt inte som en tjänsteman inom byråkratin. Särskilt inte när man har offentliga medel att hantera. ■



Prenumerationstjänster
e-Böcker

Utnyttja resurserna maximalt – minimera administrations- hanteringen

Hantering av
elektroniskt material

Databaser

LM Informationstjänster är en av Nordens ledande leverantörer av prenumerations- och informationshantering. Vi har samarbetat med bibliotek och utgivare i mer än 35 år. Vi har således erfarenheten att göra den ofta komplexa informationsförsörjningen och hanteringen av alla era resurser så enkel som möjlig. Rättesnöret för vårt serviceutbud grundar sig på att erbjuda god service genom kompetent vägledning och de bästa produkter för hantering och tillgång. LM Informationstjänster hjälper biblioteket att utnyttja dess resurser maximalt och minimera administrationshanteringen. I anbudsprocessen fungerar vi även som en värdefull kontakt mellan våra kunder och förlag världen över.

Heli Isoaho, kundansvarig i Sverige, tfn: +358 (0)44 5155259, heli.isoaho@LMinfo.fi

LM Informationstjänster, Elimäenkatu 5, FI-00510 Helsinki, Finland, tfn: + 358 (0)9 5424 6600

fax: + 358 (0)9 7533 468, e-post: info@LMinfo.fi, www.LMinfo.fi



informationstjänster

En populär bok utan skydd har begränsad livslängd.

Med ett skyddat omslag ökar livslängden dramatiskt.

Hos Eurobib Direct finns alla tänkbara bokplaster och hjälpmedel för att skydda och bevara biblioteksböckerna.

I dag finns plaster som värnar om både miljö och böcker.

Första hjälpen till bättre bokvård och bokbevarande hittar du i vår katalog eller på www.eurobib.com. Där finns alla tips du behöver för att komma igång.

Kom i gång! Spara tid och pengar!

Det vinner du och dina besökare på. Här finner du våra startpaket inom bok & mediavård till mycket förmånliga priser.



3013



2026



3167



3051



3074



3151



3169



3076

**SPARA
15%
NU 899:-**

Startpaket

Allt du behöver för att skydda och vårda såväl tryckta titlar (böcker, tidskrifter, dokument etc.) som digitala titlar (CD-musik, DVD-film, PC-ROM). Här finner du det nödvändigaste för att ta hand om allt från trasiga böcker till repade musikskivor. Välj mellan Mediavårdsväskan eller den mindre Bokvårdsväskan.

Mediavårdsväska

Komplett uppsättning av plastfilmer, papperstaper m.m. för att skydda/förstärka omslag, laga skadade pärmrygggar, sätta in utrivna sidor, avlägsna repor på CD/DVD osv.

Innehåll:

- Eurobib omslagsplast/Filmolux Soft, 300 mm. x 25 m. (3013).
- Eurobib plastremsa/Filmomatt Soft, 50 mm. x 25 m. (3084).
- Techclean CD/DVD rengöring. (2026)
- Bokskrapa (3167).
- Papperstape Filmoplast P, 20 mm. x 50 m. (3111).
- Häftgas, 50 mm. x 100 m. (3101).
- Falsväv, självhäftande, 20 mm x 25 m. (3109).
- Pärmomslag CI: B350 x H222 mm. Ryggbredd 1-21 mm., 10 st. (3055).
- Pärmomslag AI: B270 x H186 mm. Ryggbredd 1-21 mm., 10 st. (3051).
- Filmolux 610, 30 mm. x 50 m. (660156).

- Bokrengöringsmedel, 0,5 kg. (3074).
- Bok- och blocklim, 0,5 kg. (2715).
- Limpensel, B15 mm. (2717).
- Falsben (3162).
- Sax (3151).
- Skärverktyg (3169).
- Sandpapper, grovlek 00, 5 ark.
- Easy Wings bokryggsförstärkning (3091).

3076 mediavårdsväska

Bokvårdsväska

Grundläggande uppsättning av plastfilmer och papperstaper m.m. för att skydda omslag, laga och sätta in utrivna boksidor.

Innehåll:

- Eurobib omslagsplast/Filmolux Soft, 300 mm. x 25 m. (3013).
- Eurobib plastremsa/Filmomatt Soft, 50 mm. x 25 m. (3084).
- Easy Wings bokryggsförstärkning (3091).
- Bokskrapa (3167).
- Falsväv, självhäftande, 20 mm. x 25 m. (3109).
- Bok- och blocklim, 0,5 kg. (2715).
- Limpensel, B15 mm. (2717).
- Falsben (3162).
- Papperstape Filmoplast P, 20 mm. x 50 m. (3111).

3077 bokvårdsväska



3091



3111



3101



3109



2715



2717



3077

**SPARA
15%
NU 679:-**

Eurobib[®]
direct

Lammhults Biblioteksdesign AB
Box 150, 221 00 Lund
direct@eurobib.se
www.eurobib.com

New York Library

möter framtiden – och krisen

Det blåser friska vindar över New York Public Library. För fem år sedan rekryterade organisationens chef, Paul Le Clerk, flera starka profiler till ett antal topposter. Därmed lade han grunden till ett ledarskap som är nödvändigt för att på ett slagkraftigt sätt föra den betydande organisationen in i ett nytt årtusende.

AV **ELSEBETH TANK**

OM MAN inte redan är en passionerad folkbiblioteksförkämpe inspireras man att bli det när chansen ges att möta några av "förtrupperna" på New York Public Library, NYPL. Den är en megaorganisation, kingsize, som mycket annat i USA, men på ett bra sätt.

Jag hade själv pressat på för att få till stånd ett längre besök under sommaren, ett som var tillräckligt utsträckt för att ge mig en rimlig inblick i organisationen och dess strategier. Ändå var det med vissa förbehåll som jag närmade mig sidosingangen på 42:a gatan. Inte förbehåll för själva NYPL utan snarare för min egen nyfikenhet som ännu en gång hade försatt mig i en situation som faktiskt krävde något extra.

En vänlig sekreterare försåg mig med en fullspäckad dagordning för de följande 3–4 dagarna. Här listades ett pärlband av NYPL-koryfärer, som hade avsatt tid för att tala med mig. När jag gick in genom personalingången och lade fram mitt ärende för vaktens var det med huvudet fullt av tankar: bla om hur jag skulle anstränga mig för att dessa hårt arbetande New York-bor inte uppfattade mig som någon som bara tog deras tid i anspråk.

Men in kom jag från sidoflygeln till direktionsområdet på andra våningen i The Schwarzman Building. De fysiska ramarna talade för sig själva. Detta var "serious business". Marmor "en suite" från golv till tak – med avbrott på vissa ställen med mörka, massiva träpaneler och panoramafönster med utsikt mot Bryant Park. Och, skulle det visa sig, bebott av en osedvanlig mix av människor med ambitiösa föreställningar om framtiden, dynamiska och mycket hängivna kulturarvet.

Här, i början av min lilla studietur, försågs

jag med nycklar, besökskort, en liten möteslokal till min disposition, instruktioner om diverse praktiska saker och en effektiv rundvisning i den dagliga logistiken inklusive direktionsens tekök och det gemensamma kylskåpet med mjölk till kaffet. Därtill 12 inboka-

de möten, som under "day one" växte till 16. "ETT NYPL". NYPL:s biblioteksstrategiska strävanden ligger helt i linje med dem på de skandinaviska biblioteken. NYPL har en speciell utmaning som består i att skapa en stor organisation – "ONE NYPL", som den kallas – genom fusion mellan filialbiblioteken och det majestätiska referensbiblioteket på 5:e Avenyn. Fusionen gäller också de två bibliotekskataloger som hittills har varit två isolerade storheter.

Fusionsprocesserna startade 2008 och är formellt avslutade. Men det förestår och föresiggår fortfarande mängder av processer som ska förankra fusionen i alla organisationens delar och medverka till en modernisering som inkluderar en förändring av den professionella självuppfattningen och också uppfattningen om användarna.

Den tiden är förbi när det stora biblioteket på 5:e Avenyn var reserverat för forskare eller andra med ett dokumenterat kunskapsbehov på en passande nivå; Den tid då bibliotekarierna, förstärkt av odlade självbelåtenhet som inte helt matchar dagens behov. Idag använder forskarna bibliotekets resurser online. Det har medfört tomma platser i de luftiga läsesalarna och banat väg för en ny strategi som ska locka fler och andra New York-bor till byggnaderna.

Traditionellt har användarna betraktats som två olika grupper: de specialiserade/utbildade och de vanliga. Nu försöker man att anlägga ett livsperspektiv och ha förstärkt för att en och samma brukare ofta efterfrågar

många olika slags produkter och service. Man är både småbarnsförälder och studerande till exempel. Och man är biblioteksanvändare genom hela livet.

Fusionen är en komplex förändringsprocess, som utöver struktur och ramar också påverkar personalens självuppfattning, relationerna mellan det centraliserade och det decentraliserade, ambitionen att gå brukarna till mötes vad gäller användningen av IT, för att nämna några huvudpunkter.

David Ferriero, med den något märkliga titeln 'Andrew Mellon, Director of the NYPL', berättar att ledningen under nästa år kommer att genomföra den första egentliga och samlade strategiprocessen med ett långsiktigt perspektiv. Med påfallande ödmjukhet inför utmaningen använder han ordet "groundbreaking" vid beskrivningen av den förestående, strategiska uppgiften. Han talar om att man jagar en radikal och ny insikt om vad som kan vara bibliotekens uppgifter om 10–15 år. Tills vidare har biblioteket, enligt David Ferriero, blivit överrumplat av den digitala världen och inte förmått att blicka tillräckligt långt in i framtiden. Men det faktum att de fysiska samlingarna blir föråldrade gör det nödvändigt med något omvälvande nytt.

Till sin hjälp i processen har organisationen inledningsvis tagit externa strategirådgivare som otvetydigt har framhållit nödvändigheten av en snabb förändring och rekommenderat att man bör lära sig att agera snabbare. Idag har man bildat en ny intern strategienhet som ska stödja implementeringen av nytänkande i hela organisationen, och dessutom rent faktiskt få människor till konkret handling och till att skapa resultat.

Enligt David Ferriero ska de anställda lära sig att bättre organisera sitt sätt att lösa uppgifter. De ska också få hjälp med att lämna bakom sig en tradition som har präglats av



Ett av de två lejon i marmor som presiderar stolt framför New York Public Library's majestätiska byggnad vid femte avenyn och 42:a gatan på Manhattan.

mycket prat och stora utredningar, publice-
rade i utförliga beskrivningar och ordrika rap-
porter som i praktiken har haft liten effekt.

LOKALBIBLIOTEKEN. Strategienheten har
också till uppgift att analysera statistik och
information om brukarnas behov och effekt-
mål, inte minst ska den fungera som konsult-
grupp. En konsultgrupp kommer man i hög
grad ha användning för när lokalbiblioteken
ska frigöras genom att man ger dem lokalt
spelrum och mer ansvar. Samtidigt lämnar
man idén om millimeterdemokrati som krite-
rium för tilldelning av resurser och låter den
ersättas med ett dokumenterat behov.

Huvudlinjen går mellan bibliotek med höga
cirkulationstal som inte bedöms ha samma

behov av långa öppettider som "community
center libraries" vilka i högre grad fungerar
som lokala mötesplatser, rådgivningskontor
och fasta punkter för många medborgare. Här
ska tillgängligheten vara maximal och den
här typen av bibliotek kommer att prioriteras
framöver. Det betyder mer resurser till både
öppettider och bättre program.

I den lokala utvecklingen spelar strategi-
enheten en stor roll därför att den ska med-
verka till att formulera den enskilda enhe-
tens behov och tillföra bredd i perspektiven,
helhetssyn och stordriftsfördelar. Den lokala
nivån bidrar med expertis på just sitt lokala
område.

Själv bjöds jag på en biblioteksrundtur till
fyra relativt nya och mycket olika lokalbib-

liotek. De hade ett gemensamt drag och det
var deras fysiska företräderna. Lokalerna var av
hög byggnadsmässig kvalitet, nästan för fina
för biblioteksändamål, tyckte några. Där var
mycket ljus och luft, hyllorna var låga vilket
gjorde det möjligt att få en överblick över
rummen. Sammansättningen av material
präglades av multimedia och det var full fart
vid datorerna.

Särskilt roligt var besöket i Bronx Library
Center. I denna nya biblioteksbyggnad upple-
ver man verkligen bibliotekets betydelse i ett
område med ett imponerande befolknings-
underlag på 300 000 New York-bor varav
många är arbetslösa och har stora sociala pro-
blem. Det här är ett klassexempel på ett "com-
munity library" som spelar en avgörande roll ■



Det nya Bronx Library Center är ett klass exempel på ett "community library" som spelar en avgörande roll i människors liv.

■ i människors liv. Det var packat på alla sittplatser och det härskade en utbredd motvilja mot att låta sig fotograferas, i detta fall av en turistliknande bibliotekstyp från Norden.

Själv har jag varit skeptisk till idén att folkbiblioteken påtar sig sociala uppgifter. Min skepsis grundar sig i en vilja att kompromisslöst hålla fast vid bibliotekets integritet kombinerat med en önskan om att utveckling av biblioteksstrategier inte ska störas och snedvridas av ovidkommande hänsyn. Det är fortfarande min idémässiga utgångspunkt.

SAMHÄLLSANSVAR. Men jag måste också medge att de amerikanska biblioteken tar sitt samhällsansvar, vilket är nödvändigt. Det ansvaret måste kunna integreras i biblioteksverksamheten utan att äventyra den okränkbara integriteten. Det kräver att man verkligen tänker sig för och det gör de ju nog i New York.

I New York är många människor i djup kris på grund av arbetslöshet. De vänder sig till biblioteket och ber om hjälp och stöd. Antalet digitala förfrågningar angående information kring jobb har stigit med 38 procent från oktober 2008 till februari 2009. Det är en direkt avspiegling av den största arbetslöshet som USA någonsin drabbats av.

Ann Thornton, Director Research, Re-

ference and Research Services, påpekar att människor vänder sig till biblioteket just därför att det som institution åtnjuter ett stort förtroende bland befolkningen. Enligt henne är behovet av stöd för jobbsökning just nu långt mer omfattande än biblioteket kan klara på egen hand. Därför har man börjat samarbeta med "Workforce One", som hjälper till att förmedla jobb och har en expertis utöver den som bibliotekets personal kan erbjuda. Dessutom öppnar biblioteket en ny webbplats: jobsearch@nypl.com och har tagit flera konkreta initiativ för att tillmötesgå medborgarna med en förbättrad service.

Ann Thornton pekar på att biblioteket i detta sammanhang lägger vikt vid att vara en konfidentiell part men inte anonym, vilket är en poäng som jag själv ska fundera över. I Bronx iscensätter biblioteket möten mellan arbetssökanden och rådgivare eller de som kan erbjuda jobb. Det finns en karriärrådgivning och så finns Janice Moore-Smith, en företagsam NYPL-veteran som med stort hjärta och gott resultat ger de arbetssökande konkret hjälp, till exempel med att formulera ett cv.

Och om jag inte vid det här laget var överbevisad så var det svårt att inte kapitulera helt när Michael Alvarez, Network Manager, Bronx Library Center, med stort leende och generöst överseende berättar att:

– Verksamheten handlar om så mycket mer än bara service kring arbetssökande. Utmaningen ligger i att verkligen få människor att känna självförtroende, att de är nöjda med sig själva – när de kommer till biblioteket och när de lämnar det.

Den pågående omstruktureringen har konsekvenser för den framtida personalsammansättningen. Just nu lämnar 150 personer orga-

nisationen genom frivilliga avgångar. Utöver dessa tas 50 tjänster bort. De som innehar tjänsterna har erbjudits att söka någon av de 120 nyinrättade tjänsterna. Målsättningen är att undvika uppsägningar.

IT-STRATEGEN. Med sin bakgrund som historiker hör Joshua Greenberg, Director of Digital Strategy till den sällsynta grupp människor som både har IT-spjutspetskompetens och stor kulturell kunskap och hängivenhet. Hans uppgift är att få brukarperspektivet mer på banan och till sin hjälp har han en grupp på 18 personer. Utöver att lansera en ny hemsida, arbetar de med vad man skulle kunna kalla "next generation of user support". Med detta menas mer sofistikerade lärandeprocesser där besökarna till exempel lär sig att redigera en wiki eller hur man använder en läsplatta.

– Det är inte samlingarna, utan personalens tekniska expertis som är kärnvärdet i detta sammanhang, säger Joshua Greenberg.

Samtidigt betonar han nödvändigheten av att anställda som har expertkunskaper inom konkreta ämnesområden, får hjälp att tekniskt exponera sitt kunnande och göra det sökbar och användbart – annars saknar det betydelse.

På min fråga om den tryckta bokens framtid, svarar han att pocketböcker säkert kommer att ersättas av digitala versioner, mobiltelefoner och andra läsapparater. Inbundna böcker däremot, är inte bara informationsbärare, de är artefakter och, fortsätter han:

– Om vi känner oss förpliktigade till kunskapsförmedling måste vi också känna oss förpliktigade att titta närmare på kulturarvets innehåll. Båda sidor måste utvecklas.

Men samlingarnas sammansättning då?

– Bibliotek handlar om kunskap och kultur. Därför måste de erbjuda spel, musik, film och andra kulturbärande medier i vår tid. Biblioteken ska inte skilja sig från mainstreamkulturen. För genom att använda den kan vi på ett kraftfullt sätt ta itu med de ökande läsproblemen. Folk som inte ser det är trängsynta. Vår mission är att säkra att alla har tillgång till allt, säger Joshua Greenberg. ■

NYPL täcker in biblioteksservice på Manhattan, Staten Island och Bronx. Huvudbiblioteket ligger på 5:e Avenyn, mellan 40:e och 42:a gatan.

17,4 miljoner besök 2008 – en ökning med 12 % i förhållande till 2007.

21,1 miljoner enheter lånades ut under 2008 – en ökning med 20 % i förhållande till 2007.

I 2008 års verksamhetsberättelse syns inte den totala siffran över alla anställda, men däremot tolv långa spalter med namn och titlar på anställda med chefsansvar. Av dessa är 80 filialchefer, vilket ger en föreställning om organisationens storlek.

Läs mer om bibliotekets historia på <http://www.nypl.org/pr/history.cfm>

BiblioteksGUIDE för webben

WAGNER

www.wagnerform.se

Inger Eide-Jensen utreder Bibliotekslagen:

"Ett svårt men roligt uppdrag"

AV HENRIETTE ZORN

IBÖRJAN AV september blev det känt att regeringen har utsett bibliotekskonsulten Inger Eide-Jensen till att genomföra en utvärdering av Bibliotekslagen. Syftet med utvärderingen är att undersöka hur bibliotekslagen har fungerat i praktiken och om målen med lagen har uppnåtts.

En utvärdering av lagen har sedan en tid varit aviserad. I 2008 års budgetproposition meddelade regeringen att man under mandatperioden avsåg att utvärdera Bibliotekslagen för att stärka bibliotekens roll och säkerställa tillgängligheten i framtiden.

När jag når Inger Eide-Jensen är hon i Högsby för ett besök på biblioteket där. Inte utan anledning: Det var i Högsby 2005 som Bibliotekslagen i viss mån kom att provas för första gången. Hanteringen av biblioteket i Högsby prövades i såväl kammarrätt som länsrätt – det blev avslag i båda instanser. Den slutliga domen fastställde att bibliotekshanteringen i Högsby inte stred mot bibliotekslagen eller att kommunstyrelsen hade brustit i sitt ansvar för biblioteksverksamheten i kommunen. Med andra ord: Lagen vägdes och befunns för lätt.

I det uppdrag som Inger Eide-Jensen har fått ingår bl.a. att:

- översiktligt kartlägga och analysera bibliotekslagens tillämpning, bl.a. när det gäller samverkan och biblioteksplaner, samt dess effekter för utvecklingen inom biblioteksväsendet i allmänhet och folkbiblioteken i synnerhet
- belysa relevanta omvärldsförändringar efter lagens tillkomst och andra faktorer som har betydelse för folkbibliotekens utveckling
- överväga behovet av att revidera lagen och lämna förslag på eventuella ändringar
- överväga formerna för uppföljning och tillsyn av lagen

I promemorian från regeringen står uttryckligen att utvärderingen ska ske efter samråd

med Kulturrådet, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Svensk Biblioteksförning.

Inger Eide-Jensen har inte lång tid på sig, utvärderingen ska vara klar den 10 januari och fram till dess arbetar hon på heltid med frågan.

Kommer du att hinna?

– Det kommer att bli ett väldigt tryck, men min målsättning är att hinna. Jag kan säga att jag aldrig har åtagit mig något som jag inte har rott iland i tid. Men jag kommer att behöva mycket hjälp, från kollegor, från Kulturrådet med statistik, från Svensk Biblioteksförning... Jag är bara alldeles i början, det är tre veckor sedan jag skrev kontrakt (mitten av augusti reds anm), hittills har jag ägnat mig åt mycket inläsning – det finns rätt mycket kringmaterial.

– Jag kommer ju inte att behöva göra en kartläggning av hela biblioteksväsendet, mycket finns ju redan skrivet i tex Kulturutredningen, utan jag kan gå direkt på de frågor som rör lagen.

Hur går du rent praktiskt till väga?

– Jag har förstås idéer om det, men jag vill gärna förankra dem först, prata med berörda parter. Men man kan väl säga att jag tänker mig två spår: det ena spåret är ett rent utredningsarbete, där jag går igenom vad som har hänt sedan lagen tillkom, hur den har fungerat etc. Det andra spåret handlar om systematiska överläggningar med biblioteksföreträdare för att kunna göra mig en bild av vad de verkligen tycker och hur de ser på lagen. Alltså: Ett utredningsspår och ett samtalsspår.

Kommer du att beröra problematiken kring friskolorna och bristen på bibliotek framför allt på gymnasienivå?

– Troligtvis.

Vad ser du själv som stötestenar i lagen?

– Det som jag antar att alla andra också ser: det är en ramlag och den är egentligen omöjlig att inte uppfylla. Den är så allmänt hållen att nivån i princip kan vara hur låg som helst. Se-



FOTO: ANNA EIDE-JENSEN

dan är det förstås alltid ett problem att tala om vad som ska vara ett slags lägsta kriterier.

– Det är visserligen en lag, och det är bra att den finns, men jag kan ju också se att den inte underbyggs med de strategiska dokument som ofta är fallet när det gäller andra lagar.

I viss mån har du redan svarat på frågan men vad tycker du själv om lagen i dess nuvarande utformning?

– Jag tycker att det är bra att den finns, det gör jag verkligen, liksom att den stipulerar att biblioteken ska samverka, men som sagt: den är i dess nuvarande skrivning omöjlig att inte uppfylla.

– Sedan tycker jag också att det känns att den kom till och skrevs före den medierevolution som präglade det senaste decenniet. Det märks att lagen i huvudsak är skriven för bibliotek med bara böcker i. Det har ju hänt en del sedan dess och där tror jag att man nog måste ändra en del formuleringar.

Vad är alternativet till den lag vi har idag?

– Det är det jag ska försöka undersöka. ■

Högskolan i Kalmar och Växjö universitet:

När två blir ... **Linné!**



När högskolan i Kalmar och Växjö universitet vid årsskiftet går ihop till Linnéuniversitetet innebär det att två lärosätesbibliotek blir ett. Det som hittills har varit ett samarbetsprojekt ska transformeras till en gemensam identitet – det gäller allt från mejladresser till arbetsplatskultur.

AV **MARIELOUISE SAMUELSSON**

BIBLIOTEKARIER ÄR vana vid samarbete och bibliotek anses därför lättare att fusionera än andra delar av ett lärosäte. Men det finns bekymmer, som att besked har dröjt, både när det gäller bibliotekschef och framtida ekonomiska resurser.

Linnéuniversitetet är ett resultat av vad man kan kalla en samverkanstrend inom högre utbildning och forskning. Både ekonomiska förutsättningar och politiska önskemål pekar mot behovet av att skapa större, mer konkurrenskraftiga forskningsmiljöer och därmed dra in större anslag.

I den andan bildades 2004 Akademi Sydost, ett utökat samarbete mellan Blekinge

Tekniska Högskola (BTH), högskolan i Kalmar och universitetet i Växjö. Men 2008 hoppade BTH av, man ville inte vara med och bilda universitet. Visionerna om större lärosätesenheter är inte okomplicerade att omsätta i praktiken, ett planerat samgående mellan t ex Örebro universitet och Mälardalens högskola har spruckit.

– Trycket på att Linnéuniversitetet ska fungera och bli en lyckad förebild är därför stort, säger Lars Haikola, med mångårig erfarenhet av akademiskt ledarskap, nu senast som rektor för Campus Helsingborg vid Lunds universitet.

Lars Haikola leder också den organisationskommitté som ska bygga ett nytt lärosäte, baserat på två gamla. Han tror att Linnéuniversitetet har förutsättningar att lyckas eftersom tankarna på samgående kom ”underifrån” och

inte enbart utifrån utbildningsdepartementets förväntningar. Lars Haikola talar om en komplex process, men när det gäller fusionen mellan de två lärosätesbiblioteken uppfattar han den som jämförelsevis oproblematiske.

– Även om bibliotek generellt har närmat sig lärosätenas kärnverksamheter står de ändå lite vid sidan om.

Det är en uppfattning som delas av Mats Herder, fram till årsskiftet chef för biblioteket vid Växjö universitet.

– Vi har en speciell ställning. Jag tror att biblioteken som organisationer kommer att gå tämligen intakta ur det här, jämfört med institutioner som kan försvinna. Ingen kommer att sägas upp – det är klart uttalat att motivet till lärosätesfusionen inte får vara rationalisering. Det får i så fall komma senare.

På de bägge orterna finns relativt nya bibliotek, byggnader som självfallet kommer att stå kvar, ett universitet ska skapas, men två campus förblir. Förändringar handlar om att rutiner och arbetssätt måste jämkas ihop. Biblioteken har redan samma katalogsystem men från årsskiftet måste också sådant som gemensamt mejlsystem skapas och fungera.

– Vi kommer att få stänga vår katalog under

tre veckor, så lång tid tar det att synka också inom samma system, säger Anders Rydqvist, bibliotekschef vid Högsolan i Kalmar, som tillägger att stängningen inte innebär särskilt stora problem eftersom den kan ske i samband med jul- och nyårshelgerna.

Han talar om ett sedan länge fungerande samarbete dels mellan biblioteken, dels mellan honom och Mats Herder.

Man är lite förvånade på institutionerna att biblioteken redan har så etablerade samsamarbetsformer. Men även för oss blir det förstås skillnad, när det inte längre handlar om enskilda projekt utan om att jämka ihop arbetsätt och interna kulturer.

Skillnader är bland annat sådant som att Växjö universitetsbibliotek har bättre ekonomiska resurser, ett resultat av en storsatsning på biblioteket när Växjö uppgraderades från högskola till universitet 1999. I Växjö finns biblioteksassistenter, i Kalmar har man istället timanställda studenter. Växjö universitet har mer av humaniora och samhällsvetenskap medan Kalmar högskolas profil snarare är naturvetenskaplig. I Växjö finns mer kurslitteratur och utlåningsexemplar, i Kalmar har man satsat mer på elektroniska utgåvor.

– Vi har gott renommé både i Kalmar och i Växjö. Bägge biblioteken är bra, men det kan finnas stötestenar som olika förutsättningar och målgrupper, olika sätt att arbeta. Allt som är främmande kan vara skrämmande och då kan tio mil vara ganska långt. Å andra sidan kan det finnas olika intressen också inom en organisation, påpekar Anders Rydqvist som vidare säger att han beklagar att Blekinge Tekniska Högskola inte ville vara med.

– Jag tycker mycket om biblioteket i Blekinge och deras sätt att arbeta, dessutom kan jag tänka mig att det skulle ha varit lättare att vara tre som går samman, att det skulle ha minskat risken för känslan av ”vi” och ”dom”.

Gemensamma arbetsgrupper och många möten har varit ett sätt att överbrygga eventuella kulturskillnader. Det myckna resandet mellan Kalmar och Växjö har tagit tid och energi, men både Anders Rydqvist och Mats Herder menar att det definitivt har varit värt priset. Dessutom är de överens om att man



Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

inte ska ha ambitionen att förändra precis allt till ett visst datum. Den eftersträfvade och anbefallna gemensamma identiteten är sådant som måste växa fram.

Men självfallet är inte sammanslagningen oproblematisk. Det kanske mest konkreta är att två bibliotekschefstjänster förvandlas till en och bägge de nuvarande cheferna har anmält intresse av att leda det blivande Linnéuniversitetets biblioteksorganisation.

Bibliotekscheferna verkar dock ta den uppkomna konkurrenssituationen med gott mod, de riskerar inte heller att bli av med själva anställningen. Den som är chef har rätt att fortsätta att vara chef, om inte för biblioteket så för någon annan enhet inom Linnéuniversitetet, vilket bägge också kan tänka sig.

Att beskedet om vem som blir chef dröjer, är inte oväntat en anledning till oro bland personalen på de bägge orterna. Helena Carlsson Juhlin, bibliotekarie och personalrepresentant i biblioteksnämnden vid Växjö universitet, bedömer att det annars i stort råder positiv förväntan inför samgåendet. Mängden möten är det som har märkts mest och som påverkat det dagliga arbetet.

– I övrigt beror det mycket på vilken arbetsuppgift man har, hur mycket man som bibliotekarie har blivit involverad i förberedelserna för Linnéuniversitetet. Det är klart

att det blir en förändring att ha kolleger som befinner sig tio mil bort, men bibliotekarier är vana att dela med sig av erfarenheter och att samarbeta med andra bibliotek, säger Helena Carlsson Juhlin och nämner den gemensamma antiplagieringsguide som bibliotekarier från Växjö och Kalmar tog fram redan innan fusionen var beslutad.

– Man får helt enkelt välja att se Linnéuniversitetet som något positivt. En mycket positiv effekt av förberedelserna är att vi på köpet har fått en översyn av det arbete vi gjort och gör.

Likt bibliotekscheferna skulle Helena Carlsson Juhlin gärna se klara besked om kommande resurser, att ekonomin inte blir en fråga som kommer i sista hand.

Här kan sägas att Linnéuniversitetet har tur med tajmingen. Fusionen sker i den lågkonjunktur som innebär högkonjunktur i högskolesektorn. Arbetslöshetssiffrorna har fått regeringen att storsatsa på utbildningsplatser vilket kommer att innebära penningtillskott till både Växjö och Kalmar. Ett välkommet tillskott till det investeringskapital som krävs på vägen mot det som trots allt är fusionens främsta mål: att få tillräckliga muskler i form av starka forskningsmiljöer som i sin tur är ämnade att dra in ännu mer pengar. ■

Färre bibliotekarier på Bok & Bibliotek

AV ÅSA EKSTRÖM

DET VAR något färre besökare på årets Bok & Bibliotek jämfört med förra året, drygt 97 000 mot ca 101 000 personer 2008. Även antalet utställare var färre trots att det slogs rekord i antalet programpunkter. Bibliotekarierna är en av mässans absolut viktigaste målgrupper men det blir allt färre bibliotekarier som besöker mässan i Göteborg. En anledning är naturligtvis den bistra ekonomin ute i landets kommuner. Samtidigt tycks Bok & Bibliotek satsa allt mindre på bibliotek åtminstone när man tittar på mässans biblioteksrelaterade programpunkter. Men mässans VD Anna Falck håller inte med om det. Hon säger till BBL att seminariesatsningarna på den nya stora målgruppen, lärarna, ofta även inbegriper biblioteken. När jag påpekar att ordet bibliotek tagits bort från årets entrébiljett och även från mässtidningen menar hon att det beror på reklambyråns formmässiga beslut.

På biblioteksområdet anknöt man till mässans spanska tema genom ett seminarium med Francisca Pulgar Vernalte, ansvarig för biblioteksservicen i Baskien och författare till den baskiska bibliotekslagen. Hon berättade om en målmedveten bibliotekssamverkan som inneburit en snabb utveckling av folkbibliotekens digitala nätverk. Man har gemensamma kataloger och ett lånekort för hundratals bibliotek tack vare den nya webbtidningen. I Baskien med sina 2,1 miljoner invånare har man även utvecklat lånekortet till ett slags medborgarkort för all slags kommunal

och regional service. När det gäller bibliotekslagen har man bland annat skapat the Librarian Cooperation Council där varje bibliotek har en representant.

På Svensk Biblioteksförnings scen presenterades över 50 programpunkter som handlade om det mesta kring biblioteksverksamhet. Några seminarier hölls i större salar. Under titeln "Behövs folkbiblioteken" skulle paneldeltagarna Christina Persson, bibliotekschef Göteborgs stadsbibliotek, litteraturkritikern Yukiko Duke, Joacim Hansson, fil dr i biblioteks- och informationsvetenskap och biblioteksdebattören Lina Ydrefelt diskutera om biblioteken behövs, vilka behöver dem och varför. Frågan ställdes också om biblioteken lider av en identitetskris. Det blev ett ganska teoretiskt samförståndssamtal utan några större överraskningar för åhörarna. Yukiko Duke lyfte frågan om hur biblioteket ska nå ut till fler människor – hon menar att det kanske är den största utmaningen i dagens allt mer segregerade samhälle. Joacim Hansson menade det inte är säkert att syftet är att just nå fler och att ingen annan samhällsinstitution lägger större resurser än just biblioteken på att göra andra viktiga grupper delaktiga. Det är sällan underhållningsfaktorn manifesterat i exempelvis dataspel som drar folk till biblioteken utan snarare de seriösa värden som institutionen bibliotek står för. Christina Persson underströk vikten av att inget bibliotek ska vara det andra likt – allt för att kunna möta verklighetens alla komplexa behov. Hon underströk också att ingen större identitetskris råder i Göteborg – där väljer 5 000 personer dagligen att besöka stadsbiblioteket. Lina Ydrefelt å sin sida menade att det finns en risk



FOTO: HENRIETT ZORN

Något färre besökare på årets Bok & Bibliotek men det märktes knappast på mässgolvet.

om biblioteken slår sig till ro och inte utvecklas ifråga om informationsresurser. Tills slut är biblioteken inte längre en medspelare på den demokratiska arenan och kunskapsbastionen hotas om man inte satsar på att möta de ungas digitala informationsbehov. Joacim Hansson underströk att stabila institutioner som bibliotek bör och ska utvecklas långsamt. Teknologin ligger ständigt före demokratin. Lina Ydrefelt påpekade att det är inte är antalet bokbloggar som är viktigt utan att möta ungdomarna. Hon saknar förståelse för att biblioteken av gammal hävd motsätter sig att satsa på och använda nya informationsverktyg. Svensk Biblioteksförnings ordförande, Inga Lundén, avslutade seminariet genom att tala om vikten av de fyra i:en hon har som bibliotekskäpphåstar: Internationaliseringen, inkluderande (exempelvis möten), innehållsdelning (fildelning) och infrastruktur. ■

Årets... Bok & Bibliotek 2009

Årets bibliotek 2009:

BUS-biblioteket vid drottning Silvias barnsjukhus i Göteborg får priset för att de "med fokus på det friska tar BUS-biblioteket avstamp i sin verksamhet". I BBL nr 8 presenteras BUS-biblioteket och dess verksamhet.

Årets äldsta

barnförfattare: 90-åriga Lennart Hellsing i sin knallorange kostym.

Årets skolbibliotekarie (Bonnier Carlsen):

Klara Önnarfält och Lotta Davidsson Bask i Lund får priset för att deras "samarbete har lett till att skolbiblioteksverksamheten har integrerats i undervisningen..."

Årets längsta kö:

Vid Lars Winnerbäcks signering av boken 112 sånger.

Årets biblioteks-kommentar:

"Denna slags poppighet och konsumtionsflört urholkar bibliotekens roll som kulturinstitutioner". Socialminister Göran Hägglund kommenterar Malmö stadsbiblioteks gallring.

Årets DAISY (TPB):

Karlskoga bibliotek och Uppsala stadsbibliotek. Juryn valde Karlskoga för att de "med en självklar

och stark lokal förankring visar biblioteket genom DAISY-teknikens utveckling läsarna vägen till litteraturens mångfald." Uppsala prisades för att biblioteket målmedvetet "har satsat på att synliggöra och lyfta fram DAISY-läsarnas behov – både de ungas och de äldres".

Årets flopp: Det höga biljettpriset till V-hallen.

Årets barnbibliotekarie (Rabén & Sjögren):

Anna Hällgren Lövångers bibliotek i Skellefteå för att hon "gjort Lövångers bibliotek till barnens och ungdomarnas egen mötesplats, en plats där vad som helst kan hända". Priset är en resa till barnbokmässan i Bologna 2010.

Nedslag i seminariefloran

SVENSKA AKADEMIEN och Nobelbiblioteket har under tjugo års tid tillsammans med Regionbibliotek Stockholm arrangerat en föreläsningsserie med titeln *Det sköna med skönlitteraturen* vilket resulterat i en bok med ett urval från de senaste årens föreläsningar. Därför anordnades ett seminarium om vikten av att förmedla skönlitteratur vid landets folk- och skolbibliotek. Författaren Nina Burton samt litteraturvetarna Ebba Witt-Brattström och Stefan Helgesson – samtliga har deltagit i föreläsningsserien – närvarade, liksom Svenska Akademiens ständige sekreterare, Peter Englund, och Nobelbibliotekets chef Lars Rydquist. Man konstaterade att klassisk smal litteratur hotas när ett mer marknadsorienterat tänk styr. Boken *Det sköna med skönlitteraturen* kan vara ett bra instrument för bibliotekari-er som ofta saknar fortbildning och lästid på jobbet. Nina Burton talade om essän – en genre som kan beskrivas som fakta på ett skönlitterärt sätt där stilen anses som det främsta kännetecknet. Hon beklagade att man idag klassificerar essäer skrivna av t ex Carl-Johan Malmberg under medicin. Biblioteken borde istället lyfta fram den utrotningshotade stilen. Stefan Helgesson menade att litteraturen har möjlighet att överskrida gränser. Men viss litteratur anses finare än annan och det råder en västerländsk hegemoni i världslitteraturen. Ebba Witt Brattström konstaterade att skönlitteraturen är specialistkunskap som inte går att ersätta med annat. Vi läser för lite och missar bandet mellan det döda och det levande. Kanske för att det är ett hot mot vår modernitet att människan är sig rätt lik rent historiskt. Peter Englund instämde om vikten

av att läsa könsöverskridande. Han önskade att han läst Doris Lessings *Den femte sanningen* som 17-åring vilket skulle ha besparat honom alla lärdomar "the hard way" – för ett tillträde till ett annat universum. Nina Burton betonade också vikten av att läsa skönlitteratur för att få veta vad en människa är. "Vi kan citera allt som papegojor. Men det gäller att smälta det. Göra det till eget och kunna reflektera". Biblioteken ska vara en plats för samtal med skönlitteraturens hjälp.

*

BIS firade 40 år genom att berätta om förenings betydelse bland annat i kampen mot apartheid i Sydafrika och om biblioteksdebatten som förts i tidningen BIS. Dessutom konstaterades att flera av de gamla aktiva BIS-medlemmarna gjort chefskarriär. Ingrid Atlestam, f d bibliotekschef i Kortedala, Len-nart Wettmark, och Sara Fältskog Eldros, bibliotekarie i Botkyrka satt på podiet. Den sist-nämnde fick mig att spetsa öronen när hon pekade på några problem som kunde lösas, bl a en introvert och intern debatt där alltför få biblioteksmedarbetare deltar. Debatten skulle få en vitamininjektion om den flyttades till andra arenor. Dessutom bör biblioteken lära av andra liknande institutioner, exempelvis landets museer och dess personal.

Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och den förre kulturministern Leif Pagrotsky diskuterade den nya kulturpropositionen. Lena Adelsohn Liljeroth konstaterade att det är förödande om man förutsätter att kultur är gratis. Det ska vara möjligt att ta betalt. Leif Pagrotsky lovade att "öppna" landets museer igen genom att införa gratis inträde om oppo-



FOTO: HENRIETT ZORN

Lena Lundgren hade grävt djupt i garderoben för att hitta stilenlig klädsel till BIS fest med anledning av föreningens 40-års jubileum.

sitionen vinner valet. Tillgängligheten är viktigare än att framhäva egenvärdet av att betala ur egen plånbok, menade han. Överlag fanns det ett ord som var mer närvarande än andra: digitalisering. Det tycks råda ett slags teknikstress. Därför var det skönt att hinna med ett föredrag under rubriken "Drömmar, livslögn och självbedrägeri". Många skratt blev det för min del när Miika Nousiainen och Juha Itkonen samtalade om drömmar som livsfarliga försvarsmurar mot verkligheten. Nousiainen har skrivit en rolig satir om en finne vars högsta strävan är att bli svensk, Itkonen en bitterljuv historia om en man som går vilse i sina drömmar om ungdomskärleken, en häftig rocksångerska.

Nästa års Bok & Bibliotek har temat Afrika och den afrikanska litteraturen. Det lär bli ett digert program – en hel kontinent med ungefär 1 000 språk och ett 50-tal länder. ■

Årets bästa ljudbok:

PO Enquists *Ett annat liv* får Iris ljudbokspris 2009. Han har själv läst in sin självbiografiska bok som ljudbok och får därför priset som både uppläsare och författare. Det är Irisgruppen som står bakom det nyinstittade priset på 50 000 kronor.

Årets lektör (BTJ):

Elisabeth Eliasson Roos för att hon "är en mycket

kunnig och mångsidig lektör av såväl barn- och ungdomslitteratur som litteratur för vuxna..."

Årets ljudkonstrum:

I ett litet rum kunde man som besökare ta del av festivalen "Listen to the worlds" pågående ljudkonst. Brian Enos flygplatsmusik var vilsamt för öronen på bruströtta besökare.

Årets kulturtidskrift (FSK):

Ponten (se BBL nr 6). "Pontons redaktion har med engagemang och viljekraft lyckats skapa ett forum för många röster, också nordiska. En hoppfull blick in i framtidens litterära värld."



FOTO: HENRIETT ZORN

Årets relax: Att kunna sova mitt på mässolvet är nog en bedrift. Men visst ser det skönt ut...

IFLA i Göteborg 2010 – så öppet som bara möjligt

Där andra haft åtminstone tre år på sig har Sverige med Göteborg i spetsen antagit utmaningen att göra det på drygt ett år. Inga Lundén, nytilträd ordförande i Svensk Biblioteksförning, har visioner om hur Sverige genom värdskapet för IFLA:s globala kongress 2010 kan sätta sin prägel på arrangemanget.

AV **INGA LUNDÉN**



FOTO: INGA LUNDÉN

Huvudentrén till IFLA:s kongress i Milano.

MAN KUNDE ana att det var ett svettigt beslut att flytta nästa års IFLA-möte från Brisbane, Australien till Göteborg. Ett beslut som särskilt IFLA:s generalsekreterare Jennefer Nicholson, själv aussie, gärna hade undvikit. Det var inte heller självklart för oss i styrelsen för Svensk Biblioteksförning att säga ja.

–Lycka till, det var modigt, säger de jag möter i Milano. Tre år är annars den vanliga planeringshorisonten för dessa väldiga konferenser.

–Det finns fördelar också, säger jag, med den korta planeringstiden. Man hinner inte bygga upp några väldiga kommittéer och har ingen tid för tjafs. Det viktiga är att vi lyckas mobilisera ett engagemang bland svenska och nordiska bibliotek och lyckas fördela arbetet mellan alla dessa frivilliga händer.

Redan första kvällen, där de nordiska länderna traditionsenligt möts i ett sk caucus för att enas i viktiga inriktningsfrågor, fick vi löfte om hjälp från såväl den danska som den

norska biblioteksförningen. Den finska har fullt upp att förbereda IFLA-mötet i Helsingfors 2012.

DET GEMENSAMMA NORDISKA SPRÅKET byttes tillfälligt mot engelska när Ellen Tise, nyvald president i sällskap med Claudia Lux, avgående sådan, och Jennefer Nicholson, generalsekreterare i IFLA, kom för att tacka oss i föreningen för att vi har tagit oss an utmaningen att stå värd för IFLA 2010. De var imponerade av vad föreningen har lyckats åstadkomma i tid till kongressen i Milano.

–Ni kan sätta en ny standard för framtida IFLA-kongresser.

Ellen Tise är glad över mottot för WLIC 2010 "Open Access to Knowledge – Promoting Sustainable Progress." Det ansluter väl till hennes presidenttema: Libraries Driving access to Knowledge.

Det handlar om tre av de fyra viktiga frågor som jag har som motto för mitt ordförandeskap i Svensk Biblioteksförning: Innehållsdelning, Inkluderande och Internationalise-

ring. Översatt till svenska kan det både handla om Fri tillgång och Öppna vägar till Kunskap.

Kunskap i vid bemärkelse – den man får genom "free flow of information" men också genom upplevelser och berättelser. Att definiera människors rätt till fri tillgång till kunskap har lika stor betydelse för de många människor som yttrande- och tryckfriheten.

Att betona bibliotekens grundidé, den om att delad kunskap blir dubbel kunskap, och föra in begrepp som innehållsdelning, delta-garkultur och Open Access-publicering ger oss en idé om vilka frågor som är viktiga att driva idag.

Att biblioteket ska vara öppet och inkluderande, vare sig det handlar om biblioteket i fickan eller den viktiga platsen för oväntade möten, innebär också att bibliotekets användare kan bli de som driver innovation i samspel med medarbetarna. För varje individ som utvecklas tar samhället ett steg vidare. Det är det som är den långsiktigt hållbara utvecklingen, till skillnad från den klipparekonomi som fört oss dit vi är idag.

FAKTA ORGANISATION

Varje IFLA-kongress förbereds av tre starka huvudparter: IFLA Headquarter i Haag har huvudansvaret för innehåll, koordination och ekonomi samt för kontakten med alla de sektioner och grupper som arrangerar de många professionella programmen. Congrex samarbetar med en nationell part kring alla praktiska konferensarrangemang och den Nationella Kommittén svarar för det nationella och lokala engagemanget. Det handlar om allt från festprogrammet och studiebesöken till volontärerna, om sponsring och regeringens, regionens och biblioteksförningens finansiella stöd till logo och motto för kongressen.

Exekutiv kommitté: Inga Lundén, ordförande, Agneta Olsson, vice ordförande, Gunnar Sahlin.

Nationell organisationskommitté: Agneta Olsson, ordförande. Bengt Källgren, Christina Persson, Gunilla Herdenberg, Anette Eliasson, Annika Sverrungen, Margareta Lundberg Rodin. Projektledare: Niclas Lindberg.

FOTO: INGA LUNDÉN



"Det viktiga är att vi lyckas mobilisera ett engagemang bland svenska och nordiska bibliotek och lyckas fördela arbetet mellan alla dessa frivilliga händer."

Många anser att de många mötena är den största behållningen på IFLA. Här workshopdeltagare från Uganda och Vietnam

OM Knappt ett år kommer bibliotekarier från Nigeria, Sri Lanka, Spanien, Kina, Colombia, Kanada och Nya Zeeland att landa på Landvetter i Göteborg. Mässan kommer att fyllas av många språk, men engelska bruten på hundra olika sätt kommer att dominera. Svengelska kommer att vara ett av dessa språk när ovanligt många svenska biblioteksmedarbetare tar chansen att träffa nya vänner och kollegor till ett nätverk som förhoppningsvis kommer att vara bestående långt bortom konferensen.

Därför är ovanligt många möten i rum, möblerade för samtal viktigt. Därför ska lobbyn utanför vara fylld av soffor och fätöljer för oplanerade "un-conferences". För: vid sidan av de öppna seminarierna, de många arbetsmötena i sektioner och grupper, är det detta som är IFLA. Som ett FN i miniatyr där olika aspekter på de mänskliga rättigheterna, "freedom of access" och "freedom of expression", delas.

Alltså, ibland förstår man inte alls. Då är det oftast inte språket utan kulturbarriärerna

som skymmer, kanske är det också sättet att uttrycka sig. Det kräver en del ansträngning från båda håll. Men så plötsligt inser man något om sättet att tänka på biblioteket i Peking som i sin tur kastar nytt ljus över det man planerar i Stockholm.

I GÖTEBORG 2010 ser jag framför mig många unga bibliotekarier, de är inte chefer – än. De Gruyters resestipendium för "young professionals" från Australien och Oceanien har smittat av sig, och också många svenskar från Luleå, Härnösand och Hofors är här och möter kollegor från Johannesburg, Medellin och Phoenix.

Samtidigt som det är en World Library and Information Congress är det svenska biblioteks dagar, fast på engelska, men årsmötet hålls på svenska!

Den svenska nationella kommittén, med Agneta Olsson från Göteborgs UB och Niclas Lindberg från Svensk Biblioteksförning i spetsen, har utnyttjat det speciella läge vi har gentemot IFLA – bara ett års startsträcka där

andra har haft flera år – för att sätta svensk prägel på kongressen. "Open Access to Knowledge – Promoting Sustainable Progress" är det motto som också kommer att genomsyra genomförandet.

Det ska vara öppet och så få slutna möten som möjligt. Det ska vara enkelt att begripa hur man får ut mesta möjligt av ett IFLA-möte genom de kunniga faddrarna/IFLA-veteranerna från hela norden. När nordiska bibliotek vänder sig utåt mot världen får också biblioteksanvändarna här hemma glädje av det. När två kollegor från skilda världar byter tankar med varandra förändras världen långsiktigt.

Göteborgarna ska märka att det är bibliotekarier i stan. Vi ska dela festen med dem, allra helst på själva Götaplatsen. Med bara ett par veckor kvar till valet ser jag framför mig hur olika aspekter på fri tillgång till kunskap ska vara den självklara valfrågan. Inte bara för Piratpartiet. ■

"På IFLA hittar man svaret på allt!"

IFLA Milano 2009

The International Federation of Library Associations, IFLA, har genom sina årliga kongresser en tyngd i biblioteksvärlden som ger mycket att leva upp till. Trots den ekonomiska krisen kom det 3 900 deltagare.

AV **GÖRAN SCHMITZ**

"We need a future of memory and imagination. What world will it be without history? we would be naaaathing (=ingenting). That's why libraries are so important."

Det milanesiske kulturborgarrådets ord ekade längs de enorma valven inne i Duomo di Milano, skälvande och påstridigt sentimentalt som bara en italienare kan på sin oefterhärmliga engelska. Orden, som följdes av underbar konsert med endast stradivariusfiol och harpa, blev symbol för IFLA:s kongress 23–27 augusti i Milano med mottot: "Libraries Create Futures: Building on Cultural Heritage".

Ett stort nordiskt inflytande i IFLA var annars ett bestående intryck, dels genom flytten av 2010 års konferens från Brisbane till Göteborg, dels genom valet av Helsingfors 2012. Norden är också väl representerat i de många olika kommittéerna som sätter samman den sex dagar långa konferensens digra seminarieprogram. Försöken att strukturera och välja ut rätt program att gå på, urartade efterhand. Från att aktivt ha bestämt mig för seminarier som ligger närmast de egna arbetsuppgifterna, hamnar jag snart både på "An Empirical Study on the Relationship between China Public Library Development and Scientific & Technological Innovation" samt "It takes more than changing the letter from P to E: A Hong Kong Library's perspective in adopting e-books".

En stor upplevelse var prisutdelningen av Bill & Melinda Gates Foundation's Access to Learning Award. Fonden delade ut 1 miljon dollar till folkbiblioteken i Medellín, Colombia. Genom ett intensivt nätverksbygge har man i Medellín lyckats öka utlåningen från 90 000 till 500 000 lån per månad. Med den fantastiska prissumman kan man nu fortsätta att ge tillgång till datorer och internet också.



FOTO: INGALUNDEN

Milanos fantastiska katedral, Duomo di Milano, där bl a annat en konsert hölls för IFLA-deltagarna.

Bill Gates senior höll ett tal (tyvärr dock bara via en länk på storbild) som gjorde att många fick tårar i ögonen: "När Bill var liten tog vi honom till biblioteket varje vecka och där fick han stilla sin nyfikenhet".

I den stora utställningshallen var det lätt att hitta många projekt som inspirerade kring frågor som jag själv arbetar med. Belgrads folkbibliotek visade stolt upp ett stort projekt riktat mot grundskolan, The Reading Tally. Alla elever läser 10–15 böcker, har workshops och skriver dagbok om böckerna – och får ett personligt möte med en folk- eller skolbibliotekarie!

Något helt annorlunda bjöd däremot en posterpresentation från Italien på: "Aristotelian tradition metamorphosed in the modern age". Eller det iranska projektet: "Library Alchemy: Genius is Eternal Patience", som gav en del nya tankar. På IFLA hittar man svaret på allt.

Kongressens tema var svårt att uppfylla. Med reservation för att jag mest besökte seminarier kring folkbiblioteksfrågor verkade dominansen fortfarande ligga på frågor som det arbetats med under många år. Hur ska bibliotekets databaser marknadsföras bättre? Hur ska det fysiska och virtuella biblioteken smältas samman till ett hybridbibliotek?

Nu är det är ju långtifrån självklart att det är

biblioteken som är med och skapar framtiden med senaste tekniken – som tex var fallet när man var snabb med att erbjuda internet-service till allmänheten. Var någonstans fanns den intensiva debatten om Google Books? Och var fanns svaret på hur biblioteken ska bemöta denna satsning? Eller missade jag det i upplevelsen av att få all världens speciella biblioteksfrågor sköljda över mig?

Många gånger kändes det ändå stort när man tänker på vad bibliotek kommer att åstadkomma i framtiden. Som i Queens, ett av tre bibliotekssystem i New York City, världens mest mångkulturella plats. 45 % av medborgarna är inte amerikanska medborgare, 48 % är födda i utlandet, 160 språk att ta hänsyn till. Den stolta direktören Tom Galante berättade om deras sätt att tackla utmaningarna genom Family Citizens Center, samarbete med organisationer som tex hälsobuss, BOOST-program ("bäst utanför skolan-tid") med landets största biblioteksbase service kring lärande, personal som tillsammans behärskar alla språk och kulturer, m m. Queens har också fått utmärkelsen Årets bibliotek 2009 av Library Journal. ■

Artikelförfattaren arbetar på Malmö stadsbibliotek

Alla möten – den stora behållningen

IFLA Milano 2009

Några teman som återkom på IFLA:s konferens var proaktiva bibliotekarier/bibliotek, framtidens bibliotek, den åldrande arbetsstyrkan, framtida behov och inte så förvånande Google.

AV JANET WAMBY

TACK VARE ett stipendium från Svensk Biblioteksförning och extra bidrag från min arbetsgivare hade jag möjlighet att åka iväg på min första IFLA-konferens. Det jag mest såg fram emot, och det är lite pinsamt att erkänna, var att få vara med på en konsert på La Scala. Men konserten blev inte lika magisk som jag förväntat mig. I stället blev intrycken från konferensen den riktigt stora behållningen av min vecka i Milano.

Det här var den 75:e IFLA World Library and Information Congress: General Congress and Assembly – i Italien för första gången på 45 år. Temat för årets konferens, "Libraries Create Futures: Building on Cultural Heritage" var ett passande tema för en konferens i Milano med alla dess historiska bibliotek.

Min startpunkt på konferensen blev det möte där de nordiska delegaterna samlas. För det mötet fanns det ett givet tema: Nästa års konferens och varför den flyttats från Brisbane till Göteborg. Gunnar Sahlin, i rollen som avgående skattmästare i IFLA:s styrelse, förklarade att det var den globala krisen och mer direkt bristen på ekonomiska garantier från stat och kommun som var orsaken till att IFLA flyttade arrangemanget. Senare under veckan träffade jag på flera kollegor från Australien som, med sorg i rösten, önskade oss lycka till nästa år.

Mer erfarna IFLA-besökare hade gett mig några goda råd inför konferensen: Välj inriktning och ta med en sjal – det blir kallt i luftkonditionerade salar. Båda råden var kloka! En så här stor konferens, med närmare 4 000 deltagare och med många, många föredrag är ganska omöjligt att överblicka. Livlinan blir att välja några intressanta spår och försöka hålla sig till dem. Till vardags på Biomedicinska biblioteket, Göteborgs Universitetsbibliotek, undervisar jag mycket. Ett givet spår var därför föredrag om informationskompe-



FOTO: PETER AXELSSON

På IFLA i Milano fanns verkligen allt representerat, ett gigantiskt smörgåsbord att välja och vraka från! Men ibland kan det bli för mycket...

tens. Men jag är intresserad av annat också, som kunskapshantering, organisations- och kompetensutveckling, digitala bibliotek, konferensarbete m.m. Och här fanns verkligen allt representerat, ett gigantiskt smörgåsbord att välja och vraka från! Jag kryssade glatt mellan olika föredrag.

Några teman som återkom på konferensen var: proaktiva bibliotekarier/bibliotek, framtidens bibliotek, digital natives, den åldrande arbetsstyrkan, kompetens för att möta framtidens behov och inte så förvånande Google. Google fanns med på något hörn i flera av de föredrag jag lyssnade på.

En av de stora publikdragarna under konferensen var helt följdriktigt en paneldebatt kring Google Books-avtalet. I panelen medverkade D. Clancy från Google Books, H. Spru-

ijt från Kluwer och internationella förläggarföreningen, J. Band, jurist med inriktning mot internet samt biblioteksrepresentanten J. G. Neal, Columbia Univ. Library. Underrubriken var Love it or Leave it? Och svaret från flera av debattörerna blev "don't love it, but we can't leave it". Lite förvånande var förläggarrepresentanten ganska positiv – dvs om ersättningsfrågan löstes och om en digital marknadsplats för In print-böcker utvecklades. Biblioteksrepresentanten menade att biblioteken inte egentligen har något val:

– Vi står inför en systemisk förändring som vi inte kan bryta – våra digitala tjänster kommer att flyttas till "molnet", frågan är bara när och det här är en del av det.

Juristrepresentanten förklarade en del kring överenskommelsen, bland annat om den

organisation som bildats, Book Right Registry (BRR) för att spåra upphovsrättsinnehavarna och hantera deras ekonomiska ersättningar. Ett problem är att spåra innehavarna till alla de böcker som fortfarande är upphovsrättskyddade. Många författare är svåra att spåra och hur mycket ska man lägga ner på att hitta upphovsmännen till dessa föräldralösa böcker? En stor fråga är vem som kommer att äga de digitala föräldralösa böckerna. Som det ser ut idag är det Google. De bibliotek som är med i projektet äger sin egen digitala kopia och är fria att använda den så snart copyrightskyddet (70 år i USA) upphört. Överenskommelsen gäller för i USA utgivna böcker av amerikanska eller utländska författare. 20 % av bokens innehåll visas som smakprov, resten köper man individuell eller institutionell tillgång till. Offentliga folkbibliotek får tillgång till hela materialet på en terminal/bibliotek. Jag tycker det är svårt att ha en åsikt om detta är rätt på längre sikt, just nu tycker jag bara att det är fantastiskt att kunna läsa böcker som inte varit tillgängliga eller som jag inte visste att de fanns.

Ett annat återkommande tema var "digital natives". Inget nytt precis, ett ämne som dykt upp på många konferenser de senaste åren. Här presenterades förslag för att möta de "digitala infödingarnas" behov: gör biblioteken mer tillgängliga, 2020 kommer mobiltelefonen att vara det mest använda informations-

verktyget, anpassa det digitala biblioteket till användarnas flöde, överför inte det fysiska biblioteket till webben... En annan ordning krävs, placera unga män i lånedisken(!), utbilda den åldrande arbetsstyrkan till att bättre möta de yngre generationernas önskemål och kunskaper. Ett seminarium ägnades åt att diskutera just detta. En av konferensens snackisar uppstod under denna eftermiddag. Två unga bibliotekschefer från USA berättade om sitt arbete med att få de äldre medarbetarna med på framtidsåket. De började med att presentera vilka fysiska problem som uppstår när man är äldre och som äldre räknades här alla över 40 år! Hörselproblem, minnesförlust, problemlösningsförmågan minskar liksom muskelmassan och man blir allmänt förslöad (dull). För att hjälpa medarbetarna hade de bland annat inrättat speciella ytor för fysisk träning i biblioteket. Det här föredraget, som jag och många med mig först trodde var ett skämt menat att provocera oss, blev riktigt jobbigt när vi insåg att det faktiskt var allvarligt menat. Många blev arga och gick. Majoriteten i lokalen, liksom jag själv, tillhörde enligt denna definition den aktuella åldersgruppen.

Den riktigt stora behållningen med konferensen blev för mig alla möten med kollegor från (nästan) hela världen – ett nätverkande som startade redan på flygplatsen. 146 länder fanns representerade! Jag diskuterade dokto-

randutbildning med en kollega från Belgrad, våra kurser var nästan identiska! Jag lyssnade på hur personalen på ett medicinskt bibliotek i Kina arbetade i 48 timmar för att få ihop informationsmaterial om hygieniska förhållanden till offren för den stora jordbävningen. Jag träffade kollegor från Indien, Malawi, Frankrike, Danmark, Holland, USA, Mexico, Ryssland...

Till nästa års konferens har jag därför ett önskemål – satsa på socialaytor! Under den här konferensen var det riktigt dåligt med sådana. Inga bra mötesplatser fanns utanför föreläsningssalarna, inga platser där man kunde fortsätta diskussionerna, annat än i korridorerna utanför salarna. De sociala aktiviteter som ordnades utanför föreläsningarna bidrog inte heller till att skapa kontakter. Det tror jag att vi kan göra mycket bättre på nästa års konferens. Varför inte satsa på ett Speaker's Corner eller rundabordssamtal, mysiga sittplatser för diskussion, reflektion och vila samt särskilda arrangemang för förstagångsbesökare utöver newcomers-mötet.

En annan lärdom: ta med egen dator! Det fanns mycket få publika datorer och köerna ringlade sig oftast långa till dessa. Trådlöst nät fanns men det tog man betalt för de första dagarna, sedan blev det gratis – något som borde vara ett måste nästa år. ■

Artikelförfattaren arbetar på Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitetsbibliotek.

Ni har väl inte missat Nationalnyckeln – det populärvetenskapliga bokverket om Sveriges arter

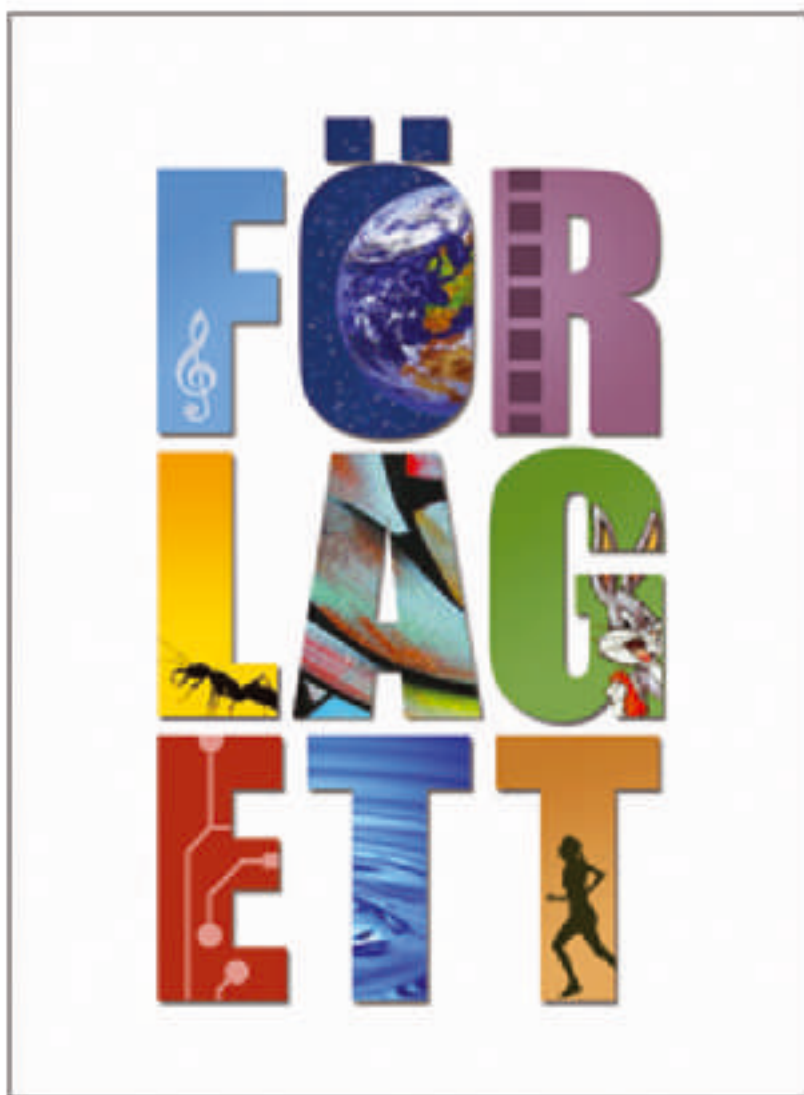
Bokverket Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna är fortfarande i startfasen – åtta av ca hundra volymer är utgivna. Med populärvetenskaplig text och unika illustrationer beskrivs djur, svampar och växter oavsett om de är stora eller små, vanliga eller ovanliga, vattenlevande eller landlevande. Den första volymen nominerades till Augustpriset och belönades med Svenska Publishing-priset.



NATIONALNYCKELN
TILL SVERIGES FLORA OCH FAUNA



www.nationalnyckeln.se



Ett hus, alla media

www.forlaget.se

ÅRTUSENDETS KÄRLEKSHISTORIA

TOM
HARDY

ANDREW
LINCOLN

CHARLOTTE
RILEY

FRAMRÖSTAD TILL
BEST LOVE STORY
THE GUARDIAN

**Filmklassiker. Nyheter.
Och allt däremellan.**

— EMILY BRONTË — SVINDLANDE HÖJDER



Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10

Hela utbudet av ljudböcker.

DAN BROWN

DEN FÖRLORADE SYMBOLLEN

SPÄNNINGSROMAN



Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10



Timrå, Eksjö, Kramfors, Huskvarna, Finspång, Sundsvall

Hela Sverige laddar ner!

Mediejukeboxen – där media aldrig tar slut.

För mer information om digital utlåning se www.forlagett.se



Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10

GUITAR HERO 5

 Dansk manual

 Norsk manual

 Manual på svenska

 Suomenkielinen ohjekirja



www.pegi.info

85 SONGS BY 83 ARTISTS

MUSIC BY

ARCTIC MONKEYS
COLDPLAY
DIRE STRAITS
IRON MAIDEN
THE KILLERS
KINGS OF LEON
MUSE
NIRVANA
THE ROLLING STONES
THE WHITE STRIPES
& MORE...

ALL NEW FEATURES

JUMP IN/JUMP OUT OF
SONGS IN PARTY PLAY
PLAY ANY COMBINATION
OF INSTRUMENTS*

GAME PLAYABLE WITH

ALL GUITAR HERO CONTROLLERS:
GUITARS, DRUMS
& MICROPHONES

Vi kan spel!



Ett hus, alla media

www.forlagett.se

08-760 34 10

WALT DISNEY
KLASSIKER
Snövit
OCH DE SJU DVÄRGARNA

**Filmklassiker.
Nyheter.
Och allt däremellan.**



Ett hus, alla media
www.forlaget.se
08-760 34 10

JOHN GRISHAM UTPRESSNINGEN

Hela utbudet
av ljudböcker.



Ett hus, alla media
www.forlagett.se
08-760 34 10



VINNARE

FörlagEtt vinnare upphandling 2009

Kategori: Biblioteksförberedd film, musik, spel, digitalt.

Göteborg, 54 bibliotek



www.forlagett.se

Vi har alla filmklassiker och nyheter – och allt däremellan!
Vi kan spel och har hela utbudet av ljudböcker!
Och Mediejukeboxen – där media aldrig tar slut.

Umeå och Riga blir kulturhuvudstäder 2014

FOTO: PER LUNDBERG



Rådhusplanen i Umeå, allé med björkar som sig bör i björkarnas stad samt den leende munnen – den röda symbolen för Umeå kulturhuvudstad 2014.

DET BLEV Umeå som kammade hem spelet om vilken stad som blir Europas kulturhuvudstad 2014. In i det sista fick de båda kandidaterna Umeå och Lund tala för sin sak innan avgörandet föll.

– Ett svårt beslut, sade juryns ordförande Sir Bob Scott när han presenterade vinnaren.

– Både Umeå och Lund hade starka ansökningar men vi valde Umeå därför att deras ansökan låg nära våra kriterier. Umeå har mycket trovärdiga argument kring kulturens roll som utvecklingskraft, något som är viktigt för hela Europa, sade Sir Scott på presskonferensen som hölls på Kulturrådet i Stockholm.

Umeås ansökan har huvudrubriken ”Nyfikenhet och passion – Medskapandets konst” och presenterar ett program inspirerat av den samiska kalenderns åtta årstider – från Gijrradálvvie (Vårvinter) till Dálvvie (Vinter). Den samiska kulturen är närvarande i hela programmet, bland annat blir det världspremiär på multiföreställningen Rock Art in Sápmi.

Umeås både nationellt och internationellt prisbelönade stadsbibliotek har varken under kandidaturen eller efter avgörande beslut lyfts fram i någon större utsträckning. Men det är ingenting som Inger Edebro Sikström, bibliotekschef i Umeå, tycker är konstigt.

– Vi är så uppmärksammade och får så mycket bekräftelse hela tiden från kommun-

ledningen. Tanken har varit att man i det här sammanhanget i första hand ska lyfta fram det fria kulturlivet – föreningar och organisationer som annars inte syns så mycket, säger Inger Edebro Sikström.

– Hela utvecklingsarbetet som vi har genomfört har haft i åtanke att Umeå satsar på ett europeiskt perspektiv. För oss ligger nu utmaningen i hur vi ska kunna knyta an till de teman som finns inom ramen för kulturhuvudstadsåret. Hur kan tex biblioteken bidra till ”Stories of the North”? Hur kan Umeå bli en del av Europa när katan för de flesta slutar norr om Stockholm? Open Source eller Öppen källkod och tänket kring det har också en europeisk inriktning, menar Inger Edebro Sikström.

Än har yran kring valet av Umeå som kulturhuvudstad 2014 inte spillt över på biblioteken men det kommer det att göra, det är Inger Edebro Sikström övertygad om.

Umeå kommer år 2014 att dela värdskapet som europeisk kulturhuvudstad tillsammans med Riga i Lettland. I mitten av september stod det klart att Riga var den stad i Lettland som kammade hem titeln i konkurrens med städerna Cesis och Liepāja.

Den stad som kandiderar till kulturhuvudstad skall presentera ett kulturprogram som uppfyller vissa kriterier vad gäller den europeiska dimensionen. Programmet skall

bland annat främja samarbete mellan aktörer på kulturområdet, konstnärer och städer från Sverige och andra medlemsstater och framhäva de europeiska kulturernas rikedom och mångfald. Tanken är också att programmen i de städer som utses under samma år, ska ha ett visst samband. Enligt kommunalrådet i Umeå lär Riga och Umeå redan ha ett samarbete som kommer att intensifieras fram till 2014.

Våren 2010 fattar EU:s ministerråd formellt beslut om utnämningen. Efter beslutet inrättar EU en särskild nämnd för övervakning och rådgivning där Sverige får utse en observatör. Nämndens uppdrag är att ge underlag till kommissionen för prövning av ett EU-bidrag till kulturhuvudstadsprojektet.

Av totalbudgeten på cirka 400 miljoner kronor, hoppas Umeå få 170 miljoner från staten och resten från region, kommun och företag. EU:s bidrag till projektet förväntas vara omkring 14–16 miljoner kronor. Det utbetalas i september 2013 efter att nämnden för övervakning och rådgivning har lämnat sin rapport. EU-kommissionen kommer också att utvärdera det svenska kulturhuvudstadsprojektet under 2015.

Första gången Sverige var europeisk kulturhuvudstad var 1998, då Stockholm tilldelades titeln av EU:s kulturministrar. ■

HZ

DET VAR i slutet av 20-talet och Magda hade kort hår och blommig kjol och hon jobbade i en fruktaffär på Vasagatan i Stockholm.

Mauritz hade verkstad på Gamla Brogatan i närheten. Han och en kompis hade just öppnat eget, de var metallarbetare från Eskilstuna.

Det var fattiga tider. Magda hyrde ett rum ihop med två andra tjejer, Mauritz sov på en madrass på verkstadsgolvet. De var unga och kära, och åtta år senare skulle de bli mina föräldrar. Men nu var det 1929 och på söndagarna tog de bussen eller tåget ut till landet och promenerade. De hade smörgåsar med sig och äpplen som Magda fått i fruktaffären.

Ibland hälsade de på hos Mauritz äldste bror Verner. Han var svarvare, jobbade på Bolinders Mekaniska Verkstad i Kallhäll och bodde i Lövsta en bit från sopstationen och handelsträdgårdarna.

Det fanns arbetarbostäder i Lövsta, gamla statarlängor, små lägenheter med tunna brädväggar. När någon av kvinnorna hade kokat söndagskaffe och ville ha sällskap av grannfrun höjde hon bara rösten lite:

”Kaffet är klart, ska du komma?”

”Jag kommer, och tar med mig bröd, har du gräddde?”

Väggarna var lövtunna, barnen pratade med kamraterna på andra sidan när de lagt sig. De sänkte rösten, viskade nästan, det hördes ändå om man höll munnen alldeles intill väggen.

Verner uppvaknade Ingeborg. Hennes pappa jobbade på sopstationen, ibland hjälpte hon till efter skolan. Soporna kom från Stockholm med tåg, tömdes ut i små vagnar som drogs mot brännugnen. Och där stod rader

av folk och sorterade, även barn stod där. Det låg en doft över området, av bränt avfall, en fet och dyster doft som stack besökare i näsan, men de bofasta hade för länge sen blivit vana.

Ingeborg hade en barndomskamrat som hette Gunnar. De var grannar, när de var små pratade de ofta en stund varje kväll genom brädväggen.

Gunnars pappa jobbade på sopstationen, liksom Ingeborgs pappa. Båda barnen hjälpte till med soporna efter skolan. Senare fick Gunnar jobb som trädgårdskar, det behövdes folk i växthusen och i grönsakslanden. Det växte bra, gödsel kom ju från stan och stockholmarna köpte tillbaka ärtor och gurkor.

Gunnar läste allt han kom åt. Men böcker kostade pengar och det var långt till biblioteket. Fast han hade ju sett att det kunde ligga bortkastade böcker bland soporna som kom från stan, kunde inte Ingeborg hålla utkik, rädda nån bok från brännugnen?

Jovisst, Ingeborg lovade.

Och så blev det. Hon såg soporna glida förbi, avfall från stans hushåll, blast och skal, krossat porslin, aska och illaluktande slask. Och så en del trasiga saker som kunde användas, en kopp utan öra, ett kantstött fat, en pennstump, och en bok, för det mesta sliten och utan pärmar, men någon enstaka gång en hel bok, skamfilad, smutsad.

Ingeborg nappade åt sig boken, snyggade till den och tog med den hem till Gunnar. Han tackade och bläddrade, läste, satte in boken bland de andra som han redan fått.

Efter några år hade han ett eget bibliotek. Han skulle få flera böcker längre fram i livet, men de här var hans första.

Verner och Mauritz läste också mycket, Verner var värst. Och han var tankspridd. En gång hade han ärende inne i stan, hans hyresvärd gav honom pengar och bad honom köpa ut på

Bolaget. Men Verner fick syn på en rad böcker i ett antikvariat: Anton Nyströms Allmänna kulturhistoria i sex band.

Han kunde inte motstå böckerna, han köpte dem. Hur han förklarade sig inför hyresvärdens vet jag inte men han fick bo kvar.

Han började läsa Nyströms böcker, nöjde sig inte med dem, åkte in till Kungliga Biblioteket i Stockholm, började sitta där efter jobbet varje dag. Det blev en vana, han läste redan engelska eftersom han gått i småskola i USA, hans familj var svenska utvandrare som återvänt. Nu lärde han sig bra franska och hjälplig tyska, läste lärda böcker och blev en bildad man.

Men han fortsatte jobba som svarvare. När firman fick utländska besökare ropade de på Verner, han var den ende som kunde tolka. Och han läste hela tiden, satt med en bok alla lediga stunder, byggde på sin bildning.

Han gifte sig med Ingeborgs syster Ida, de flyttade till Tullinge. Verner fick uppdrag av kyrkan och när en fransk biskop kom på besök till Botkyrka var det Verner som hjälpte till som samtalspartner. Han kunde sin kulturhistoria.

Mauritz och Magda hamnade så småningom på Lidingö. Jag var deras enda barn och jag blev folkskollärare, en tid skötte jag skolbiblioteket i Midsommarkransens skola. Sen började jag skriva, blev journalist och författare.

Och Gunnar fick råd att skaffa sig nya böcker. Han blev känd för sina kunskaper om stort och smått, och för att använda en del mindre vanliga ord i debatterna i riksdag och radio.

Verner stannade vid svarven hela sitt yrkesliv. Gunnar, som hette Sträng i efternamn, blev Sveriges finansminister. Verner föredrog historia medan Gunnar var bäst på siffror. Men bådas bildningshistoria började vid soptippen i Lövsta, där Gunnar fick sitt första bibliotek.

Gunnars första bibliotek



Årets Aniara-pristagare, **Erik Eriksson**

Erik Eriksson är född 1937 och var innan han blev författare på heltid verksam som folkskollärare, journalist och TV-reporter. Han debuterade 1969 med *Dagbok från Vietnam* och har sedan dess skrivit över trettio böcker i olika genrer. Bland dem märks thrillern *Rättornas vinter* från 1986 som också blev film två år senare. I romanerna *Kärlekens tid* (1992), *Längtan kom* (1993) och *Oktoberhavet* (2001) skildras människor vid havet. *Hämnarnas höst*, 2002, blev inledning till en serie kriminalromaner som handlar om brott mot kvinnor och om olika mäns förhållningssätt till dessa brott.

Sedan 1988 bor Erik Eriksson i Grisslehamn.

Juryns motivering:

”Erik Eriksson tilldelas 2009 års Aniarapris för hela sitt rika och mångsidiga författarskap. Han förmår på ett ömsint sätt levandegöra människor från olika samhällsskikt och i skilda tider. Det finns en underliggande spänning i den klara och enkla prosan som gör att man som läsare blir starkt berörd av berättelserna. Huvudpersonerna stannar kvar i medvetandet långt efter det att läsningen är över. Ofta förändras deras vardag drastiskt av revolution och krig. Behandlingen av krigsåren är intressant, författaren avtäcker, men varken dömer eller ursäktar. Han visar stor respekt för de utsatta och många gånger är det kärleken och kvinnors styrka som för utvecklingen framåt. Handlingen i flera romaner utspelas på eller i närheten av havet.”

Aniara-priset utdelas årligen till en svenskspråkig författare av skönlitteratur för vuxna och består av en skulptur av Linnéa Jörpeland samt en prissumma på 50 000 kronor. Juryn har bestått av Helena Eriksson, författare, Göteborg, Martin Lövstrand, bibliotekarie, Malmö och Gunnel Arvidson Nilsson, bibliotekarie, Danderyd.

Aniara-priset utdelades första gången 1974 och då till P C Jersild, de fem senaste pristagarna är Elisabeth Rynell, Monika Fagerholm, Magnus Florin, Tua Forsström och Anne-Marie Berglund.

Kulturpropositionen:

KB föreslås bli nationell samordnare

AV HENRIETTE ZORN

KUNGL. BIBLIOTEKET föreslås få ett särskilt uppdrag när det gäller att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom den del av biblioteksväsendet som utgörs av folk-, läns- samt skolbibliotek och kontinuerligt följa bibliotekens arbete. Detta i nära samarbete med länsbiblioteken vars ställning stärks i regeringens kulturproposition: "Tillsammans med länsbiblioteken ska KB följa upp bibliotekslagens praktiska tillämpning och även ansvara för att det finns relevant kunskap och statistik på området". Forsknings- och högskolebiblioteken – för vilka KB idag har ett samordningsansvar – omfattas inte i det utökade uppdraget eftersom "regeringen anser att universiteten och högskolorna ska ha en långtgående självständighet så att de kan agera fristående och utan styrning från andra myndigheter..."

Det blir heller ingen särskild sfär för arkiv, språk och bibliotek som Kulturutredningen har föreslagit.

KB:s utökade uppdrag föreslås gälla från 2011, innan dess ska KB få i uppdrag att ta fram en plan avseende det praktiska genomförandet. Det tycks också som om KB i det utökade uppdraget får hela ansvaret för ta fram relevant statistik och analys inom området. För att klara det utökade uppdraget kommer särskilda resurser tillföras KB. Hur mycket är oklart, några nya pengar till KB går inte att spåra i denna budgetproposition.

När det gäller skolbiblioteken kan man förvänta sig skrivningar i det förslag om en ny skollag som regeringen bedömer kan börja tillämpas hösten 2011: "För ökad rätt till skolbibliotek föreslås kommunerna få 12 miljoner kronor 2011 och 25 miljoner kronor 2012", skriver regeringen i budgetpropositionen.

Övrigt ur kulturbudgeten:

- Bidraget till biblioteksverksamhet (finansiering av regional biblioteksverksamhet, bidrag till tre länecentraler och en länecentral för litteratur och medier på utländska språk samt ett depåbibliotek) minskas med 748 000 till följd av en generell neddragning på 1,5 % i syfte att skapa utrymme för omprioriteringar på kulturområdet. Dock kompenseras man för pris- och löneökningar. 2010 uppgår

anslaget till 49,1 miljoner, 2011 till 49,9 miljoner och 2012 till 50,4 miljoner.

- Litteraturstödet: Förslag om förändringar i bidragssystemet. De detaljerade bidragsförordningar som i dag finns på litteratur- och kulturtidskriftsområdet ersätts med en generell förordning som gäller stöd till litteratur och kulturtidskrifter. Stödet ska vara teknikneutralt och inte kopplat till en särskild distributionsform. Den nya förordningen bör kunna träda i kraft under 2010.

Regeringen anser att det statliga stödet till produktion och distribution av litteratur och kulturtidskrifter bör bli mer flexibelt och att den statliga detaljstyrningen bör minska. Redan i dag är stöd till litteratur och läsande, nationellt och internationellt, samt kulturtidskrifter samlade under en gemensam anslagspost: Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter. Anslagsposten, där bl a inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, läsfrämjande insatser, ALMA samt distributions- och prenumerationsstöd till biblioteken ingår, har inte tillförts några nya pengar sedan 2008 och det kommer heller inte ske framöver, inte ens kompensation för pris- och löneökningar utgår 2010–2012. Anslaget ligger kvar på 124,1 miljoner kronor. Å andra sidan avvecklas en del stöd och omdirigeras till läsfrämjande insatser (t ex stöd till lagerhållning av klassisk litteratur, 410 000 kronor, sortimentsstöd till bokhandel, ca 3 miljoner kronor samt prenumerationsstöd, ca 200 000 kronor, se nedan).

När det gäller det statliga stödet till folk- och skolbibliotekens inköp av barn- och ungdomslitteratur menar regeringen att regelverket behöver bli mer flexibelt och att bibliotekens insatser för att utveckla metoder för läsfrämjande insatser bör öka. Därför bör det prövas om en del av inköpsstödet också kan användas för metodutveckling av den läsfrämjande verksamheten på biblioteken.

- Distributionsstödet: Distributionsstödet spelar en viktig roll för spridningen av kvalitetslitteratur på biblioteken, anser regeringen. Men menar också att det kan finnas behov av andra insatser för att böckerna ska nå ut till läsarna. Bidrag för att främja andra former av spridning av de böcker som beviljats litteraturstöd bör kunna rymmas inom det föreslagna stödet till litteratur och kulturtidskrifter.

- Prenumerationsstödet: Stödformen upphör och medlen omfördelas till läsfrämjande insatser inom litteraturanslaget. Andra stöd för att förbättra tillgängligheten till kulturtidskrifter bör kunna prövas, anser regeringen, t ex projektbidrag inom ramen för det föreslagna stödet till litteratur och kulturtidskrifter. Vidare avser regeringen att i den nya förordning som tas fram för stödet till litteratur och till tidskrifter särskilt utreda om den mycket breda definition av begreppet kulturtidskrift som i dag används bör förtydligas och här anar man mellan raderna en ideologisk styrning: "Vi anser att stödet i första hand bör gå till att främja utgivning av tidskrifter vars huvudsakliga inriktning är kulturell debatt samt analys och presentation inom de skilda konstarternas områden".

- Portföljmodellen: En av de stora förändringarna i den borgerliga kulturpolitiken som man tar med sig från Kulturutredningen. En maktförskjutning från stat till region: portföljerna ger mer lokalt självbestämmande över vart statliga pengarna till kulturverksamheter ska gå. På bredare front införs modellen 2011 med start i Halland, Gotland och Västra Götaland. Skåne får redan 2010 möjlighet att fördela de statliga kulturpengarna mellan regionens institutioner.

Även andra regioner kan få tillämpa modellen 2011, om de i tid lyckas förhandla fram lösningar för hur kommuner och landsting ska ta ett gemensamt ansvar för kulturpolitiken.

- Kulturrådet: Får en förändrad roll när en helt ny fristående och oberoende analysmyndighet inom kulturområdet skapas. Bl a ska Kulturrådet fungera som en samtalspartner till regionerna i genomförandet av portföljmodellen.

- Arkiven: Riksarkivet ombildas till en sammanhållen myndighetsorganisation genom att de sju landsarkiven avvecklas och deras verksamheter inordnas i Riksarkivet.

- Kronor och ören: Kulturbudgeten 2010: 6,4 miljarder – en ökning med 18 miljoner eller 3 %. Mest i kronor och ören får Skapande skola vars stöd fördubblas till 112 miljoner när satsningen 2010 även ska omfatta årskurs 4–6 (idag omfattas årskurserna 7–9). ■

Svensk Biblioteksförnings kommentarer, se Föreningsnytt på sid 39.

Ruth Kneale

You Don't Look Like a Librarian!
Shattering Stereotypes and Creating
Positive New Images in the Internet Age

INFORMATION TODAY, 2009



Omslaget lockade onekligen: överstiffad hårknut – iförd kritstreck – ser sig i spegeln, från vilken något utmanande småpunkigt blickar tillbaka... Boktitelns första hälft strök under.

Litet lurad kände jag mig allt efter att ha läst Ruth Kneales bok om hur bibliotekarier uppfattas. Hade nog väntat mig något mer skojfriskt. Skulle mer ha tagit fasta på underrubriken i titeln.

Men någon dålig bok är det inte. Kneale, själv bibliotekarie, har ett klart budskap: Den gängse bilden av bibliotekarien skadar både profession och verksamhet och måste därför förändras. "Be 'loud and proud'!.../ Speak up! Step out! Stay out there!.../! utropar hon i slutet av boken.

Bilden då? Stereotypen? Den känns igen lika väl i USA – varifrån Kneale hämtat det mesta av sitt material (men även andra länder, bland annat Sverige, är med på ett hörn) – som hemma hos oss. Bibliotekarien iklädd noppig kofta och foträta tofflor, glasögonpydd, oförmögen att skilja en dator från en katt (som hon har flera av – det där sista fick faktiskt Kneale till på ett kul sätt) och hyssjandes; Samt självklart kvinna. Gärna äldre. Och troligen frigid. Den manlige kollegan, i de undantagsfall han återfinns, är böj och iförd fluga. Upps, har Kneale träffat mig någon gång? Karaktäristiken stämde oroande väl. Men jag var å andra sidan den ende på Jönköpingsbibblan som inte kom från biblioteksvärlden. Kneale går vidare med en genomgång av bibliotekariebilden genom böcker, filmer, tecknade serier, musik, tv och leksaker. Sedan får vi möta en radda amerikanska bibliotekarier som inte alls stämmer med karikatyrn. Hippa typer som alla twittar, wikier och bloggar så det står härliga till, och som vidare är framåt bland ungdomar, i samhällsdebatten, på hemorten och vid olika konferenser. Litet matt blir man av alla dessa nya sköna praktexemplar i kåren.

Kanske är det också här mina invändningar börjar komma: det lätt nervösa draget. Att bibblan inte räcker till trots allt. Att vi inte är tillräckligt 2.0-ade. Inte nyttiga nog. Att det inte "bara" får handla om böcker. Ändå är Kneales syfte gott och lovvärt. Och i det mesta instämmer jag ändå.

Men bara det faktum att en bok av denna typ ges ut (det har för övrigt kommit fler i samma genre) borde kanske stämma till viss eftertanke. Kanske lärarna, sjuksyrorna, rörmokarna och bilarbetarna är lika upptagna av "bilden av yrket"? Är dock inte helt säker.

ERIK LINDFELT, F D CHEF JÖNKÖPINGS
STADSBIBLIOTEK, NUMERA FRILANSJOURNALIST

Krister Gidlund

Bokförläggaren:
tillbakablickar på ett yrke

GIDLUNDS, 2009



Hur ser en erfaren bokförläggare på bokbranschens förändringar under de senaste decennierna? Krister Gidlund, som under dryga fyrtio år drivit kvalitetsförlaget Gidlunds, ger i en liten skrift sina synpunkter på frågan. Det skall genast

sägas att Gidlund redan tidigare delat med sig av sina kunskaper i användbara skrifter som *Att göra sin egen bok* och *Släpp skrivandet loss!* Och tillsammans med Gertrud Gidlund har han tecknat förlagets historia i boken *Ett litet bokförlag – grundat 1968*. Den sistnämnda titeln vittnar om den kulturgärning som förlaget gjort och alltjämt gör genom att satsa på kulturhistoria, klassiker och andra verk som fått bestående värde.

Krister Gidlund summerar sitt yrkeslivs erfarenheter med finess. Det blir ingen tråkig katalogaria utan en högst personlig skildring av den ökade kommersialiseringen på den svenska bokmarknaden. Utan att polemisera i enskildheter tecknar han med snabba penseldrag en historisk utveckling. Förändringarna har skett på flera plan – både organisatoriskt i förlagskulturen och tekniskt genom den

digitala revolutionen. Vissa företeelser inom den nya förlagskulturen ställer sig Gidlund frågande inför. Samtidigt betonar han att tekniken öppnat möjligheter för de små förlagen att fylla ut luckorna när de stora förlagen väljer att satsa på säkra, säljande artiklar.

Boken innehåller mycket substantiellt för fartblinda och historielösa mediemänniskor. Gidlund får till exempel anledning att förklara vad kommissionssystem, fullsortimentsbokhandel och fasta bokpriser innebär. Den avreglerade svenska modellen ogillas av honom. I exempelvis Tyskland och Frankrike har man behållit fasta bokpriser. Fördelen är att man därigenom, enligt författarens mening, värnar om en levande bokhandel, bevarar en bredd i bokutbudet och motverkar att "den för ett samhälle så viktiga litterära kulturen alltför mycket präglas av nyutkommen populärlitteratur och jakt på snabba vinster". Med andra ord är bokhandelns status också en väsentlig del av ett lands kulturpolitik.

Den kritiska inställningen till kommersialiseringen går som en röd tråd genom Krister Gidlunds bok. Förläggarrollen har förändrats. Gårdagens förläggare var i allmänhet läsande och skrivande människor i nära kontakt med sina författare. Man vårdade sig om relationerna och kunde tillåta en och annan mellanbok. Här formulerar sig Gidlund knivskarpt: "Att vara den nya litteraturens barnmorska var en uppgift av högre dignitet än att ensidigt värna om profit och omsättning. Kapital behövdes förvisso, men som smörjmedel i verksamheten, inte som målet för den." Nu-förtiden är förläggarna på de större förlagen i händerna på marknadsfolket och vågar inte fatta självständiga beslut utan att rådgöra med marknadsavdelningen. Gidlund undviker att ägna sig åt name-dropping. De förläggare han nämner vid namn är få och de övriga kan igenkännas genom omskrivningar – de allra flesta har gjort sig kända som långsiktigt arbetande kulturpersonligheter.

Det är inte bara maktpositionerna på förlagen som har förskjutits, utan också själva tänkandet kring skapandet av böcker, hävdar Gidlund. Bokförläggandets tyngdpunkt har förskjutits från att vara en kulturell verksamhet till en fråga om marknadsföringstaktik. Även biblioteken har förändrats, noterar förläggaren bekymrat. I gårdagens bokvärld baserades biblioteksinköpen på kvalitet och man såg det inte som sin uppgift att "dubblera det kommersiella utbudet. Som regel helt

■ tvärtom. Biblioteket skulle vara en garant för kvalitet och mångfald, inte nödvändigt presterar höga utlåningssiffror.” Detta är bibliotekens belägenhet idag – utan att frågan kommer upp till närmare diskussion.

Krister Gidlund granskar också förskjutningarna inom bokutgivningen. Det ges ut fler böcker än någonsin. Antalet småförlag har ökat markant tack vare den digitala trycktekniken samtidigt som två stora förlagskoncerner dominerar helt. Lyrikutgivningen har minskat och utgivningen av utländsk skönlitteratur likaså. Men böcker om matlagning och trädgård produceras i parti och minut. Gidlund visar hur uppköpen av mindre förlag som L.T. och Trevi inneburit att de i praktiken har upphört. Själva har Gidlund lyckligtvis motstått frestelsen att låta sitt eget förlag sugas upp av en förlagsjätte.

Småförlagen kan existera, eftersom produktionskostnaderna sjunkit betydligt. Den digitala tekniken innebär ju att man kan trycka små upplagor utan att framställningskostnaden blir högre. Detta fenomen rubbar dock inte maktkoncentration inom förlagsvärlden. En annan sida av myntet är att kritiken successivt utarmats. Dagstidningar och kulturtidskrifter läggs ner, och de som fortfarande finns kvar bedriver ingen bred recensionsverksamhet. Hälften av alla böcker får aldrig någon recension.

Krister Gidlund disponerar sin bok i korta stycken och den impressionistiska rubriceringen kan ibland dölja det egentliga innehållet. Men han har nog inte tänkt sig detta som en lärobok i bokförläggandets konst utan mer som en samling reflektioner. Särskilt förtjust är jag i de två personligt hållna kapitlen ”Förläggare i rörelsen” och ”Söndagspromenad”. Fadern Alfons Gidlunds karriär inom arbetarrörelsens förlag Tiden och FiB:s folkböcker skildras med träffsäker humor och ironi och promenaden mellan Stockholms boklådor är charmfull. För en bokälskare är denna innehållsrika lilla pärla till bok ett måste.

GUNNEL FURULAND

BIBLIOTEKARIE OCH
FIL. DR I LITTERATURVETENSKAP

Böcker på gränsen – hur väljer man vad som ska få finnas på biblioteket?

Diskussionen om kontroversiella ämnen på folkbiblioteken är inte ny. Folkbiblioteken står i princip för fri tillgång till information, men finns det ändå någon gräns ifråga om vad som ska finnas på biblioteket? Och vad är bibliotekariens roll? Ska personalen förhålla sig helt neutral eller ska personliga och professionella bedömningar få påverka beståndet? Två nya uppsatser tar upp frågor om hur urvalet görs av böcker och andra medier med kontroversiellt innehåll.

AV **ANNA KÅRING WAGMAN**

MALIN ALMQVISTS uppsats tar bland annat upp hur åtta beståndsansvariga vid folkbibliotek resonerar kring erotisk litteratur. Uppsatsen visar att det sällan finns uttalade eller nedskrivna bestämmelser kring bibliotekets bestånd utan att det är bibliotekarierna som gör bedömningar från fall till fall. De intervjuade bibliotekarierna anser att erotisk litteratur hör hemma på biblioteket men ställer sig tveksamma till pornografiska, våldsamma eller förnedrande skildringar. Uppsatsens mest intressanta resultat är dock att det inte är innehållet i sig som avgör om boken ska tillhöra beståndet eller ej. Exempelvis menar uppsatsens informanter att äldre erotiska skildringar kan tillåtas innehålla mer våld och förnedring än en ny bok med samma innehåll. Argumentet är att boken skrevs under en annan tid och att samhället såg annorlunda ut då. Att det fortfarande finns intresse för boken är också ett tecken på att den hör hemma på biblioteket: ”[boken] har överlevt och någonting har ju gjort att den har överlevt, så den har ju en sån tidskvalitet på något sätt”, säger en av de intervjuade bibliotekarierna.

Informanterna menar över huvud taget att

böcker som redan funnit sin plats på biblioteket inte ifrågasätts på samma sätt som nyare litteratur.

Ytterligare en faktor som påverkar är vem som skrivit boken. När man köper erotisk litteratur vill man att den ska vara skriven av en känd författare för då vet man att den är okej, som en av informanterna uttrycker saken. Erotiska skildringar med klassikerstatus är också lättare att acceptera. Ett exempel är böcker av de Sade – han skrev på ett stilbildande sätt och det finns ett intresse för honom som författare. Det motiverar att *Filosofin i sängkammaren* finns på biblioteket trots att den innehåller våldsamma skildringar.

Ofta förlitar man sig på andras bedömningar av den erotiska litteraturen. Man kanske hör sig för med andra bibliotek, läser tidningarnas recensioner eller tittar i BTJ-häftet. Likaså accepteras böcker som kommer till biblioteket via distributionsstödet. En bibliotekarie menade att hon kunde reagera på innehållet – till exempel att sex och våld blandades – men att hon ändå förlitade sig på Kulturrådets kvalitetsbedömning.

Överhuvudtaget menar de intervjuade bibliotekarierna att den erotiska litteraturen måste vara av högre litterär kvalitet än annan skönlitteratur för att den ska tas med i samlingarna och som exemplet visar, ska den



gärna ha något som "uppväger" ett innehåll som ibland går över gränsen för vad som är acceptabelt.

Cecilia Björk och Sofia Örnberg har intervjuat sex barnbibliotekarier för att ta reda på vilka ämnen som betraktas som kontroversiella av barnbibliotekens anställda och användare och hur man förhåller sig till att dessa ämnen berörs i bok- och mediebeståndet. Inte heller vid dessa bibliotek finns några uttalade regler för hur urvalet ska gå till utan bibliotekarierna gör bedömningar från gång till gång.

Enligt barnbibliotekarierna är rasism, kvinnodiskriminering, stereotypa genusskildringar, spekulativt våld, sex och glorifiering av droger exempel på kontroversiella ämnen. Men egentligen är det inte ämnena i sig som kan leda till att boken eller mediet eventuellt väljs bort utan hur ämnet behandlas. De svåra ämnena får inte framställas på ett spekulativt, glorifierande eller stereotypt sätt och det är viktigt att boken ställer sig på de utsattas eller på barnens sida. Flera av de intervjuade bibliotekarierna är tveksamma till boken *Nu heter jag Nirak* av Peter Pohl eftersom de menar att den inte tillräckligt tydligt intar barnets perspektiv utan snarare skuldbelägger barnet i boken. Böcker som tar upp svåra ämnen som våldtäkt och incest och som hjälper läsaren genom berättelsen samt ställer sig på den utsattas sida, anses däremot tveklöst höra hemma på biblioteket. Berättelser om svåra händelser ska finnas på biblioteket eftersom livet många gånger är svårt, inte minst för barn och ungdomar. Ibland spelar det roll vem upphovsmannen är – en författare som bibliotekarierna känner till och har förtroende för kan lättare accepteras.

Bibliotekarierna i undersökningen tycker inte heller att det är fel att det finns böcker på biblioteket som innehåller svordomar och könsord – de orden är ändå en del av barnens

vardag och kan vara en del av författarens strävan efter att skapa en trovärdig och realistisk berättelse.

De användare som har synpunkter på beståndet är i första hand föräldrar, lärare och förskollärare. Ofta är de kritiska till språket i en bok, i synnerhet svordomar, slang och könsord. Föräldrars och lärares syn på kontroversiella ämnen skiljer sig delvis från bibliotekariernas. Ämnen man vänder sig mot är sex, kiss och bajs, alternativa beskrivningar av julen, våldsspekulativa skildringar, religion samt glorifiering av droger. Barnen vänder sig sällan till biblioteket med liknande kritik, även om det förekommer. Deras främsta invändningar mot beståndet är i stället att böckerna är tråkiga.

Bibliotekarierna anpassar sig oftast inte till kritiken utan förklarar för användarna att det är viktigt att det finns en bredd på biblioteket. De menar dessutom att det är omöjligt att veta vilken användare som blir upprörd över vilken bok – någon blir upprörd över textraden "ketchup ska prutta", någon annan blir förtvivlad av en bok om en flicka som är ute och cyklar och har svårt att hitta hem.

Uppsatsen ger dock exempel på att man tagit hänsyn till kritik. Bibliotekarierna nämner att de har gallrat medier, plockat bort böcker ur förskolornas boklådor eller placerat om böcker inom biblioteket; ett exempel är att Petter Lidbecks *Kan man?* flyttades från småbarns- till kapitelboksavdelningen efter synpunkter från föräldrar. Vidare har ett bibliotek tagit kontakt med en musikexpert inför skivinköp och ett annat väljer att endast köpa in TV-spel riktade till yngre barn eftersom de är garanterat oförargliga.

När bibliotekarierna i uppsatsen resonerar kring sin egen roll visar det sig att de strävar efter att förhålla sig neutrala till användarnas val, ställa sig positiva till inköpsförslag från användarna och köpa in även sådant de

själva inte uppskattar. Men samtidigt följer de en viss etik och gör egna bedömningar, där personliga, moraliska och professionella värderingar spelar in. Uppsatsförfattarna menar att någon verklig neutralitet inte är möjlig och att det vore bättre om bibliotekarierna öppet redovisade vilka värderingar som styr urvalet, exempelvis FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Det finns både likheter och skillnader mellan resonemangen om erotisk litteratur på vuxenavdelningen och om kontroversiella ämnen på barn- och ungdomsavdelningen. I båda fallen bildar bibliotekarierna sig en uppfattning om boken eller mediet, sätter in den i ett större sammanhang, tar hänsyn till vem upphovsmannen är och undersöker hur andra bedömt mediet. Kriterierna för bedömningen ser dock delvis olika ut. När det gäller barnlitteraturen är det perspektivet i boken som är avgörande. Den erotiska vuxenlitteraturen bedöms i stället bland annat utifrån litteraturvetenskapliga och historiska hänsyn som kan motivera att även våldsamma och annars oacceptabla skildringar godtas. ■

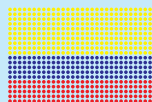
Malin Almqvist: *Urvalsproblematiken på folkbibliotek: en studie av etik och estetik kring urval av populärlitteratur och erotisk litteratur på sex svenska folkbibliotek*, magisteruppsats Institutionen biblioteks- och informationsvetenskap/Bibliotekshögskolan, Borås 2009.

Cecilia Björk & Sofia Örnberg: *'Det spelar ingen roll om de letar efter Nalle Puh eller Hitler': barnbibliotekariers syn på och hantering av medier som innehåller ämnen med en kontroversiell karaktär*, magisteruppsats Biblioteks- och informationsvetenskap, Institutionen för humaniora, Växjö universitet 2009.



AV TOTTIE LÖNN

COLOMBIA



Inte bara knark

Fundación Empresas Públicas de Medellín (EPM-stiftelsen) har fått Bill Gates "2009 Access to Learning Award" i samband med IFLA-mötet i Milano. Priset delas ut för tionde gången och är på en miljon dollar.

EPM är en organisation som arbetar för att invånarna i den colombianska staden Medellín med omnejd ska få utbildning och verktyg för att kunna förbättra sina liv och utveckla samhället. EPM-stiftelsens nätverk består av 34 offentliga bibliotek utrustade med datorer, därtill finns fem bibliotekscentraler, sk "kunskapshjärtan", som är kulturcentra. Här får invånarna bred tillgång till information och utbildning. Biblioteken i nätverket erbjuder också utbildning och träning i bla dator- och internetanvändning och i engelska för internet. De flesta användarna är låginkomsttagare och har inga egna datorer. Genom satsningen på datorer och utbildning har biblioteksbesökarna ökat från 90 000 till 500 000 per månad.

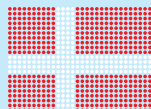
Staden Medellín är annars mest känd för sin illegala handel med narkotika och för Medellínkartellen, ett syndikat av kriminella familjer som sedan 1990-talet kontrollerar kokainhandeln i Colombia.

Det är inte första gången Colombias bibliotek och kultur uppmärksammas. Huvudstaden Bogotá utsågs 2007 till årets World Book Capital av UNESCO för sin satsning på böcker och läsning.

Det politiska våldet i Colombia med gerillarörelser, paramilitära högerstyrkor och narkotikakarteller – vilken kontrast till EPM:s biblioteksverksamhet och till World Book Capital!

(www.gatesfoundation.org, www.unesco.org/m.fl)

DANMARK



Dagsfärsk nyheter

Världens första nyhetsbibliotek öppnade i augusti i Herning, skriver Politiken. Projektörer med nyheter från BBC och CNN och två tv-skärmar med de danska nyhetsskanalerna TV2 News och DR Update visas. På datorer ska besökare kunna surfa nyheter och ladda ner podcast och nätmusik. Nyhetsbiblioteket samarbetar med Herning Folkeblad som ligger i samma byggnad.

Biblioteket ska "sätta fokus på ett aktuellt ämne" i nyhetsflödet. Till exempel har man bjudit in en person från Statens Seruminstitut som ska föreläsa om svininfluensan och svara på frågor om sjukdomen.

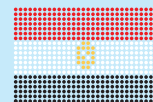
Men böckerna då? Är det inte ett bibliotek? Jo, men bokbeståndet består bara av bokhandlens 20 mest sålda böcker – inga andra. Nyheterna ska vara det viktiga.

Terroristjakt på bibliotek?

Danmarks regering tänker tillsätta en arbetsgrupp som under våren 2010 bland annat ska undersöka om det är lämpligt att övervaka biblioteksbesökarnas internetbesök. Detta som ett led i kampen mot terrorism och kriminalitet. Arbetsgruppen ska bestå av representanter från bla Justitiedepartementet, Vetenskapsministeriet och Rikspolisén. Liksom i andra länder debatteras nu balansen mellan frihet och säkerhet. Ska verkligen biblioteken tvingas vara lagens förlängda arm inför hoten från terrorister och den organiserade brottsligheten? Skulle det ens vara effektivt? Redan nu kan polisen efter domstolsbeslut kräva att få upplysningar om en låntagares hemlån eller beställt material.

(Bibliotekspressen 2009:14)

EGYPTEN



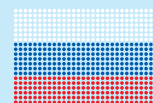
Månglare i templet

För sju år sedan öppnade Bibliotheca Alexandrina, och kritiska artiklar har som bekant inte saknats sedan dess. Besökare har rapporterat om tomma bokhyllor i den storslagna, dyra byggnaden och haft misstankar om censur av litteratur. Bokbeståndet är minimalt och pengar saknas. Nu handlar kritiken om matförsäljning i biblioteket och misstankar om korruption.

Sex matföretag har beviljats licens för att öppna affärsverksamhet i biblioteket och det har väckt kritik. Biblioteket hävdar det nyttiga i att de årligen ca 800 000 besökarna kan tillbringa längre tid i biblioteket genom de nya matställena som ska ha diskreta logotyper och skyltar. Man förnekar också ryktet om att McDonald's hör till företagen. Kritikerna framhåller att de band som numera existerar i landet mellan rika kapitalister och politiska ledare har lett till ett antal korruptionsskandaler. McDonald's har redan 50 restauranger i Egypten så biblioteksledningens försäkringar tror man inte mycket på. Nu fruktar kritiker att annat än litteratur tar över och anklagar ledningen för att sälja ut bibliotekets legitimitet för kortsiktiga vinster.

(www.guardian.co.uk)

RYSSLAND/UKRAINA



Litteratur och politik

I år är det 200 år sedan Nikolaj Gogols födelse. Han föddes i Ukraina, växte upp tvåspråkig men skrev på ryska och levde i både Ryssland och Ukraina. Nu hävdar både Ukraina och Ryssland rätten till "sin" nationalförfattare. I båda länderna firas 200-årsjubileet under året. Var Gogol ryss eller ukrainare?

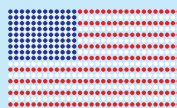
"Pusjkin var den ryska poesins fader, men den ryska prosans fader var Gogol", citeras en känd kritiker på det ryska nationalbibliotekets

webbplats. Gogol är en ukrainsk författare hävdar Ukraina. I den senaste ukrainska översättningen av Gogols verk från ryska, lär orden Ryssland och rysk ha ändrats till Ukraina och ukrainsk.

(www.nlr.ru, www.guardian.co.uk m.fl.)

USA

Biblioteksböcker



ingen vill låna

Två bibliotekarier från Detroit har startat en webbplats, "Awful Library Books", där de förtecknar biblioteksböcker "ingen vill låna". Enligt en artikel i The Guardian (12/8) har webbplatsen blivit en oväntad succé. Den startade i februari och har 30 000 besök per dag. Avsikten är att ge kollegor mod att rensa ut föråldrade eller bara trista titlar, men man vänder sig också till bibliofiler och nostalgiker. Det framgår av webbplatsen att de omskrivna böckerna finns i verkliga bibliotek men inga bibliotek är utpekade "för att skydda våra förslagsställare som kanske inte delar åsikterna i en viss mediapolicy". Urvalet går ut på att roa och ge stoff till beståndsdiskussioner. Det görs av de två redaktörerna som välkomnar förslag från kollegor.

(www.guardian.co.uk, <http://awfullibrarybooks.wordpress.com>)



1859

Henry Dunant, en helt vanlig bankman, får se tusentals skadade soldater på fälten i Solferino. Det ger honom idén att starta en hjälporganisation.

Vi har försökt göra världen lite bättre i 150 år. Du kan vara med och göra den ännu bättre. Bli medlem på redcross.se



RödaKorset

krönikan

Annina Rabe **Biblioteken – inte en del av bokbranschen?**



NYLIGEN ANORDNADES en välbesökt debatt om "bokbranschens framtid" i Stockholm. Där fanns företrädare för bokförlag, bokhandel och författare. Det pratades om litteraturens status idag, Google Books, print-on-demand, marknadsföring, piratkopiering av böcker och så vidare. "Hela" branschen var där, i panelen satt representanter för traditionella bokförlag, författare, print-on-demand-förlag och press.

Jag var inte där själv men jag frågade ut ett antal kollegor och vänner som varit där om hur det hade varit. Jag ville veta vilka biblioteksfrågor som hade varit på tapeten. Men, svarade de, nja, det var väl inte just så mycket bibliotek. Kunde väl tro det. Som vanligt när "branschen" skall diskuteras så lyser biblioteken med sin frånvaro, och på det här fullsatta seminariet fanns ingen biblioteksrepresentant i panelen. Detta trots att många av de frågor som diskuterades i hög grad är aktuella även för biblioteken.

Jag vet inte vad det beror på att biblioteken visst inte räknas till "bokbranschen", om det beror på biblioteken själva eller på branschen i övrigt. Nu är ju "branschen" ett vitt begrepp, och i många fall existerar man på helt olika villkor. Men det har många gånger förvånat mig att inte fler samtal äger rum över de olika områdesgränserna.

Sedan några år är jag aktiv i NÄFS, ett nätverk som bildades i frustration över skönlitteraturens, som vi såg det, alltmer undanträngda position på folkbiblioteken. En av våra grundtankar när nätverket bildades var just att få till stånd samtal över yrkesgränserna; vi föreställde oss att bibliotekarier, litteraturvetare, författare och kritiker skulle kunna ha

en del utbyte av varandra. Vi såg framför oss fruktbara samtal om de olika yrkeskategorier-
nas likheter och skillnader. Ett brobyggande, ett givande och tagande, ja, det fanns ingen ände på förhoppningarna.

Mycket med NÄFS har gått över förväntan, men de där samtalen mellan yrkesgrupperna har vi aldrig riktigt fått till. En och annan biblioteksintresserad författare har dykt upp på våra träffar och seminarier, men när det gäller kritiker och litteraturvetare har vi som sitter i styrgruppen fått utgöra en påtaglig minoritet. Kritikerna har dykt upp endast om de har fått betalt för att göra det.

Ändå finns det ju så mycket att diskutera, inte minst när det gäller just förmedlingen av skönlitteratur. På vilka villkor arbetar vi, och hur tas våra omdömen om litteraturen emot? På många sätt står dagens bibliotek inför samma utmaningar som dagens kultursidor: att anpassa sig till samtiden och ändå behålla en egen integritet och gedigen kvalitet. Vi har en populärlitteratur att förhålla oss till som ständigt växer, sannolikt på bekostnad av kvalitetslitteraturen. Förändringarna som elektronisk publicering, piratkopiering och print-on-demand för med sig är av stort intresse för hela bokvärlden. Här skulle man förmodligen kunna lära en del av biblioteken, som har sysslat med detta längre än någon annan.

Och ändå är det så svårt att få till de där samtalen. Jag förstår inte varför. Ömsesidigt ointresse? Inte heller förstår jag varför bibliotek fortfarande inte tycks vara en del av "bokbranschen". Men kanske är jag hopplöst efter min tid som tror att bibliotekens huvudområde fortfarande är böcker? ■

Bibliotek bjuds ut i Linköping

SJU BIBLIOTEKSFILIALER i Linköping bjuds nu ut till entreprenörer – en upphandling som är den största i Sverige gällande privatiseringar av bibliotek.

– Om biblioteken privatiseras blir det åtminstone inledningsvis sämre biblioteksservice för medborgarna, säger bibliotekschefen Peter Åström.

Av Linköpings tolv bibliotek kan nu sju biblioteksfilialer, Skäggetorp, Lingham, Lambohov, Malmslätt, Ljungsbro, Johannelund och Ekholmen, komma att drivas av privata företag i framtiden. Det är åtminstone de styrande allianspolitikernas förhoppning. Enligt Johan Lundgren (C), ordförande i kultur- och fritidsnämnden, ska biblioteken konkurrensutsättas på samma sätt som den övriga kommunala verksamheten.

– Böcker och asfalt är absolut inte samma sak, men för mig är det en viktig fråga: Varför det är allmänt accepterat att tjäna pengar på att lägga asfalt åt kommunen men inte på att exempelvis driva bibliotek eller vård? Frågan är varför det inom vissa områden inte är accepterat medan det är accepterat inom andra. Särskilt när vissa områden nästan alltid omfattar flertalet, ofta välutbildade kvinnor och andra områden överbefolkas av män, skriver Johan Lundgren i ett öppet brev.

En arbetsgrupp, där ledningsgruppen för biblioteket ingår, har tillsatts och ska titta närmare på extra resurser och läsa underlag, säger bibliotekschefen Peter Åström.

– Om driften tas över av en privat aktör kommer det att inledningsvis innebära en försämring av biblioteksservicen eftersom en stor del av tiden kommer att ägnas åt att skriva nya avtal vad gäller transporter, leveranser etc, säger Peter Åström till BBL.

Om upphandlingen går igenom är det den största som genomförts i bibliotekssverige. Det rör sig om 10 miljoner kronor och 16 anställda. Redan förra sommaren visade Svenska Boklän AB intresse för att ta över biblioteken i kommunen. Senast 5 november ska anbud ha lagts.

Bokbussen i Haninge invigd



Haninge bokbuss – också ett offentligt konstverk.

DET ÄR SPARTIDER och det är kärt. Men i slutet av augusti kunde Haninge kommun, söder om Stockholm, inviga sin nya bokbuss.

Det hör inte till vanligheterna med satsningar på bokbussar i kranskommuner till storstäder. Men Haninge är ett bevis på att bokbussar inte bara behöver vara ett glesbygdsfenomen. Haninge är Sveriges 25:e största kommun och ligger cirka 20 kilometer från Stockholms centrum. Här finns både skärgård (med över 800 öar) och vidsträckt naturområden. I Haninge bor knappt 75 000 personer och sedan valet 2006 har kommunen borgerligt styre.

För två år sedan togs beslutet om att satsa på en bokbuss vars främsta syfte är att nå förskolebarn i kommunens ytterområden, dvs de delar av Haninge där det tidigare fanns biblioteksfilialer.

– Vi har ju sett att förskolorna som ligger i kommunens ytterområden inte besöker oss så mycket eftersom det är för långt, säger Pia Andersson-Wredlert, ansvarig för den uppsökande verksamheten vid Haninge bibliotek.

I mitten av 1990-talet lades biblioteksfilialerna på Vendelsö, Dalarö, Muskö och i Tungelsta ned och dit kommer nu bussen att köra. Framför allt till förskolor men även till andra grupper som har svårt att ta sig till biblioteket eftersom kommunen är ganska stor.

– Vi kommer därför också att köra till träffpunkter för seniorer samt dagliga verk-

samheter och gruppboenden för vuxna personer med funktionsnedsättning, säger Pia Andersson-Wredlert.

På Muskö kommer bussen att stanna vid tre hållplatser: vid förskolan men även vid två sk öppna hållplatser.

– Vi ska rikta oss till alla som bor på Muskö – det har man särskilt beslutat om i vår nämnd eftersom de boende där har väldigt långt till närmaste folkbibliotek.

I pengar handlar satsningen på bokbussen om cirka två miljoner kronor – det är kostnaden för byggandet av själva bussen. Därutöver har man satsat på utsmyckning av bussen. Det är konstnären Kristoffer Zetterstrand som stått för den konstnärliga gestaltningen som finansierats av pengar ur kommunens konstbudget.

Bokbussens första tur gick den 15 september. Hösten blir en testperiod och framåt jul ska verksamheten och turlistan utvärderas.

Haninge kommuns bibliotek består idag av huvudbiblioteket i Haninge kulturhus med filialer i Brandbergen, Jordbro och Västerhaninge samt en utlåningsstation på Ornö. Och nu också en bokbuss.

– Det här blir verkligen ett tillskott och vi hoppas ju att bokbussen ska göra reklam för biblioteket ute i kommunen, att man med hjälp av bussen kan marknadsföra biblioteket och dess bestånd.

Bästa lättlästa bibliotek 2009

NORRKÖPINGS STADSBIBLIOTEK har utsetts till årets Bästa lättlästa bibliotek. Det är Centrum för lättläst som står bakom det nyinstittade priset som vill uppmärksamma det bibliotek som på ett förtjänstfullt sätt lyft fram den lättlästa litteraturen, lättlästa tidningar och lättläst samhällsinformation. Prissumman är 10 000 kronor som ska användas till läsfrämjande aktiviteter.

– Vi är förstås glada och stolta, säger Birgitta Hjerpe, bibliotekschef för Norrköpings stadsbibliotek.

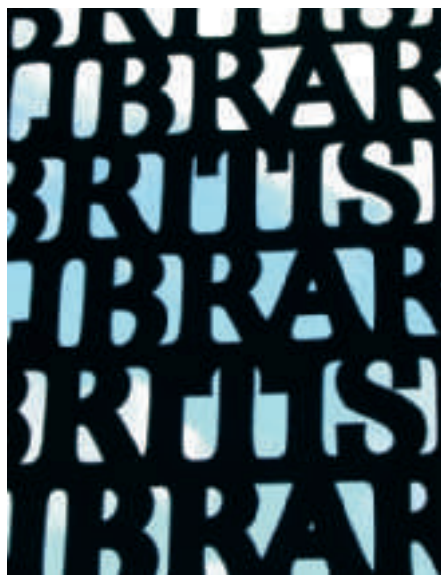
– För prispengarna ska vi anordna en hel vecka av läsoplevelser!

Biblioteket i Norrköping har insett behovet av lättläst hos flera målgrupper, till exempel invandrare, dyslektiker, funktionshindrade men även ointresserade och ovana läsare. Man arbetar med aktiv marknadsföring riktad till målgrupperna både genom inbjudan till biblioteket och uppsökande verksamhet. Skyltning och placering visar tydligt att lättläst är integrerat i den övriga verksamheten på biblioteket. Dessutom ansvarar tre bibliotekarier för den sociala verksamheten.

– Det är en demokratifråga att även de svaga läsargrupperna ska få tillgång till litteratur och nyheter, och där fyller förstas biblioteken en viktig funktion, säger Bror Tronbacke, direktör vid Centrum för lättläst.

Centrum för lättläst har därför öppnat en ny webbplats för bibliotek där goda exempel som lägger ner stort engagemang för att nå svaga läsgrupper, lyfts fram.

ÅE



Musikbibliotek på nätet

BRITISH LIBRARY har lagt ut ett enormt och unikt musikarkiv på internet.

Det rör sig bland annat om fältinspelningar av musik från nästan hela världen. Bland annat kan man lyssna på inspelningar av Yoruba-sångare som gjordes av missionärer under åren 1920–1950. Ansvarig för projektet är Janet Topp Fargion som säger till The Guardian "att bibliotek inte ska gömma undan sådana här guldgruvor i källaren utan göra dem tillgängliga för de stora massorna". Hon säger också att den traditionella musiken i Storbritannien frodas på exempelvis fotbollsmatcher och pubar, vilket flera inspelningar i arkivet bevisar. I British Library's arkiv finns cirka 28 000 inspelningar av traditionell musik från Afrika, Asien, Australien och Europa. Sedan tidigare finns bland annat kända tal som har hållits, djurläten och miljö ljud att tillgå på bibliotekets webbsidor. Totalt 44 500 utvalda inspelningar finns arkiverade.

Länk <http://sounds.bl.uk/BrowseCategory.aspx?category=World-and-traditional-music>

ÅE



FOTO: PAOLO SANGREGORIO

Snabbare bokleveranser

SNABBARE LEVERANSER av böcker till biblioteken – det lovar BTJ som vill att förlagen levererar böcker inom två dagar och även betalar frakten. Men förlagen knorrar. Det är den hårdnande konkurrensen som resulterat i ett nytt avtal som innebär att förlagen ska stå för fraktkostnaderna och även leverera böcker inom två dagar efter beställning från BTJ. Ungefär 7 000 förlag är knutna till BTJ och man förhandlar nu om nya avtal med 800 mellanstora förlag. De minsta förlagen behöver inte stå för fraktkostnaderna, lovar BTJ. Den nya kraven i avtalet har lett till protester från förlagshåll. Men enligt BTJ:s vd, Jonas Arvidsson, kräver BTJ bara liknande avtal med förlagen som andra leverantörer redan har i dag, exempelvis med Adlibris.

– Det blir mer ordning och reda nu för alla parter. Varken vi eller låntagarna ska behöva vänta i flera veckor på böcker, säger Jonas Arvidsson som naturligtvis även ser en ekonomisk fördel för BTJ.

De nya avtalen ska förhoppningsvis leda till att förlagen levererar i tid och på så sätt slipper BTJ betala förseningsavgifter till biblioteken. Jonas Arvidsson säger till BBL att BTJ:s leveranstider har förkortats avsevärt: till maximalt en vecka idag mot tidigare fyra veckor.

ÅE

Safari
Books Online

Erbjuder ditt bibliotek det senaste innehållet inom ekonomi, IT och data ämnen?

Safari Tech Books Online omfattar de viktigaste titlarna inom teknik för bibliotekets användare såsom certifiering, programmering, Web utveckling, Windows, Mac, Adobe programmen och mer.

Safari erbjuder över 7 700 titlar från de ledande förlagen, inklusive O'Reilly Media och Pearson Technology Grupp, Safari innehåller också över 300 instruktions videofilmer.

Safari Business Books Online levererar nästan 1600 titlar som ger svar på dagens mest viktiga frågor inom företagsekonomi, ledarskap och kundservice m.m.

Safari är tillgänglig för akademiska och för statsbibliotek. Vi erbjuder Statsbibliotek en förmånlig lösning genom Safari Select.

Om Ni vill veta mer eller prova kostnadsfritt i 30 dagar, Kontakta: martin.blomkvist@proquest.co.uk och ange koden AD 1061 09.

ProQuest

Nedsläpp på månadens bibliotek

LULEÅ BIBLIOTEK var Månadens bibliotek i september i tidningen Vlläser. Biblioteket i Luleå anordnar bland annat mässan Bok & Bild i Kulturens Hus 9–11 oktober. En festival för konsten och litteraturen med författarmöten, poesipris (Erik Lindegren-priset) och skrivartävling. På plats kan man möta Mian Lodalen, Håkan Nesser, Thomas Tidholm och Anna Odell. Under september månad deltog Luleåbibblan även i nedsläppet inför Elitseriestarten i ishockey. Alla bibliotek i Norrbotten laddade upp med ishockey – och idrottsaktiviteter. På bibliotekens webbplats kunde man bland annat vinna hockeybiljetter. Biblioteket i Övertorneå fick låna Omarks och Harjus matchtröjor och VM-medaljer, Johan Fransson, back i Luleå hockey, besökte Kalix bibliotek och i Jokkmokk bjöd biblioteket in till Playstation-turnering – F 8K2. Syftet är att visa på bibliotekens breda utbud av medier och aktiviteter samt ge bilden av biblioteken som inspirerande och berikande platser – den här gången, framför allt till alla hockey- och idrottstokiga.

Länk <http://www.bibblo.se>

ÅE

10 miljarder till kommuner och landsting

REGERINGEN FÖRESLÅR ett tillfälligt statsbidrag på tio miljarder kronor i budgetpropositionen för 2010. Detta för att "värna välfärden i kommuner och landsting" men även förhindra uppsägningar och skatteköjningar.

Av de tio miljarderna går sju till kommunerna och tre till landstingen och pengarna fördelas i proportion till varje kommun/landstings invånarantal. De nya pengarna anslås utöver de sju miljarder kronor som presenterades i vårbudgeten. Pengarna ska börja betalas ut i december. Sammanlagt handlar det alltså om 17 miljarder kronor 2009–2010.

Utöver detta höjs dessutom statsbidragen till landstingen med en miljard kronor 2009 för att underlätta hanteringen av den pågående pandemin.

HZ



FOTO: LASSE TELL

50 års biblioteksutveckling på bild

I SOMRAS FYLLDE Ulla Kjerrström fyllde 97 år och i samband med det förevigades tre bibliotekschefer på bild.

Ulla Kjerrström var bibliotekschef vid Falu lasarettsbibliotek åren 1956–1975, Bengt Holmquist (till höger i bild) var chef 1975–2006 och P-O Tellander (till vänster) är chef idag för Falu lassarettsbibliotek. På bilden finns således representanter för över 50 års biblioteksutveckling i Dalarna.

Obemannat i Danderyd

TRENDEN (?) med obemannade bibliotek ser ut att bli allt vanligare i Sverige. Nästa år kan Stocksunds bibliotek och Djursholms bibliotek bli obemannade på försök. Eva Lunneborg, bibliotekschef i Danderyd, blev inspirerad i samband med en studieresa till Danmark med Regionbibliotek Stockholm där man bland annat besökte så kallade personallösa bibliotek. Nu hoppas biblioteksledningen att man ska få igenom ett pilotprojekt där man på försök får driva obemannade bibliotek under kvällstid. Eva Lunneborg vill åtminstone pröva systemet med bibliotek där låntagarna själva tar sig in med passerkort. Eva Lunneborg säger till BBL att Stocksunds bibliotek och Djursholms bibliotek är mycket lämpliga som pilotprojekt. Förhoppningen är att biblioteken blir tillgängligare och får fler öppettimmar. Samtidigt införs ensamarbete och man avskaffar begreppet inre och yttre tjänst vilket ska förhandlas av facket centralt. Bibliotekschefen understryker att personal frigörs som ska kunna vara mer ute i skolorna och hos andra behövande grupper.

Danderyds kommun med sina fyra bibliotek räknas till en av de bibliotekstätaste kommunerna i landet i förhållande till invånarantalet.

ÅE

Bibliotek är värda att lyssna på

Inspirera, informera och inkludera!

 **audioindex**
SPEAKING ENVIRONMENTS

www.audioindex.se



Lerums nya virtuella biblioteksfilial

Sedan mitten av september har Lerumborna tillgång till en ny, helt nätbaserad biblioteksfilial som samtidigt i god 2.0-anda fungerar som en virtuell mötesplats där bibliotekspersonal och låntagare kan interagera och tipsa varandra.

Den nya webbportalen, som lanserades den 15 september, liknar en modern nätbokhandel. Alla som är inloggade på webbportalen kan betygssätta och skriva recensioner eller kommentarer.

Lerums bibliotek har i många år arbetat med att utveckla sin katalog och dess sökfunktioner och fick för några år sedan pris för bästa OPAC (Online Public Access Catalog).

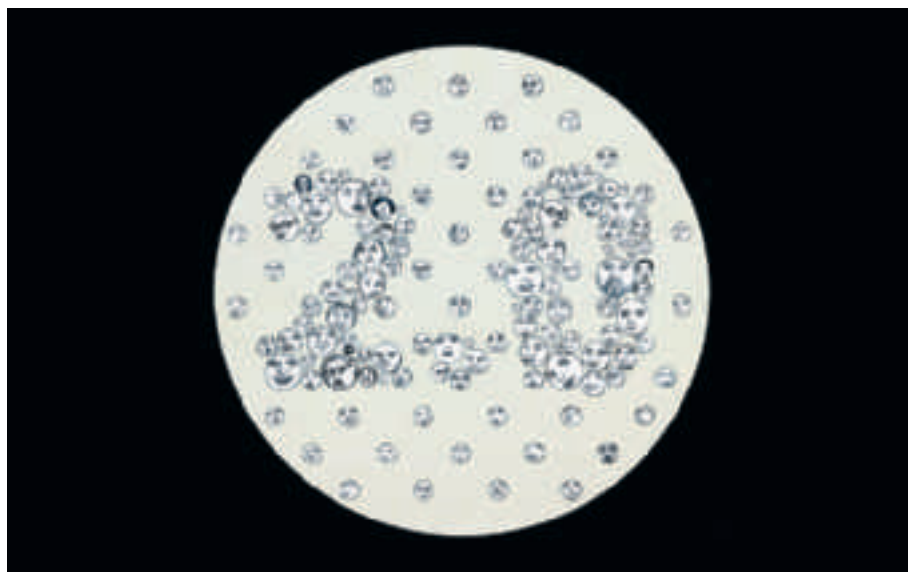
– Det resulterade i att vi blev erbjudna att vara testbibliotek för Axiells nya produkt Arena. Projektet startade för cirka ett halvår sedan och under våren har vi arbetat intensivt med att testa produkten, fylla den med ett innehåll och presentera den i samband med olika användarmöten i regionen. Och nu är det dags, nu byter vi från vår gamla OPAC till vårt nya bibliotek, Lerum.se, säger Marie Stenäng, IT-bibliotekarie och projektledare på Lerums bibliotek.

Axiell Arena är ett programverktyg för biblioteksportaler, en verktygslåda som biblioteken kan använda för att själva definiera hur deras portal ska se ut och vilka funktioner den ska ha. Eftersom produkten är byggd i en Open Source-programvara ger det biblioteket en stor flexibilitet att bygga till nya tjänster och integrera sig med andra medier. Lite förenklat kan man beskriva det som att biblioteken tillhandahåller en plattform utifrån vilken biblioteket sedan skräddarsyr form och innehåll alltefter de behov man har.

– Användarna kan vara delaktiga, skriva recensioner, sätta sina egna nyckelord mm – det liknar mer de 2.0 webbforum som finns idag. Vi i personalen har fått ett mycket snabbar verktyg för att kunna presentera tips och listor i olika ämnen – också för oss är det ett helt nytt forum att arbeta med.

– Om vi till exempel har en utställning i ett visst ämne i det fysiska biblioteket, kan vi lätt sätta ihop en liknande temadel i vårt virtuella bibliotek. Kommuninvånarna kommer att kunna ta del av våra tjänster och utbud på ett helt annat sätt än hittills, säger Marie Stenäng.

Redan vid lanseringen av biblioteksportalen möttes låntagarna av tips och råd till litteratur,



filmer, ljudböcker och andra medier inom olika ämnesområden som bibliotekspersonalen har bidragit med.

På vilket sätt skiljer sig den här plattformen från andra?

– Det finns mycket fler möjligheter att göra det som man själv vill och det har ett väldigt trevligt gränssnitt. Vidare att vi i personalen kan arbeta på ett helt annat sätt med att inspirera, tipsa och även i större utsträckning lyfta fram det som finns på biblioteket. Och sist men inte minst att användarna kan vara delaktiga och säga vad de tycker, säger Marie Stenäng.

Lerums bibliotek blir först i Norden med en live-version av Axiell Arena. Även andra bibliotek i Sverige lär ligga i startgroparna. Och ju fler bibliotek som ansluter sig dess bättre. För alla som använder sig av systemet blir kopp-

lade till samma databas med recensioner, sökord och betyg.

– Allt det som användarna bidrar med kan delas av andra bibliotek i Sverige som ansluter sig till tjänsten. Det kommer att generera mycket information från användarna. Även den information som personalen sammanställer kan delas med andra bibliotek. Vi är både stolta och glada över vårt nya virtuella bibliotek!

HZ

Länk: <http://bibliotek.lerum.se>

Pedagogisk OrienteringsKARTA

WAGNER

www.wagnerform.se



Ny fjärrlåneutredning

KUNGL. BIBLIOTEKET och Statens kulturråd har beslutat sig för att göra en ny fjärrlåneutredning. Den kommer att bestå av en kartläggning av kostnader och finansiering idag samt förslag om hur den framtida nationella fjärrlåneverksamheten ska bedrivas. Utredare är Annette Johansson och Nils G. Storhagen. De ska vara klara med sitt arbete i december. Som underlag ligger den förra utredningen som blev klar i november förra året. Den allmänna teknikutvecklingen, människors ändrade biblioteksvanor och organisatoriska förändringar i biblioteksvärlden, nämns som faktorer bakom behovet av förändringar i fjärrlåneverksamheten.

Æ



Vi skannar, digitaliserar och publicerar Sveriges kulturskatter.

På Uppsala universitetsbibliotek bidrar IPAC från Devo IT till att göra mer än 1.000.000 gamla boktitlar sökbara på nätet.

www.devo.se



Biblioteksersättningen höjs

BIBLIOTEKERSÄTTNINGENS grundbelopp höjs med tre öre till 1 krona och 32 öre nästa år. Detta enligt en överenskommelse som tecknats mellan Sveriges Författarförbund m fl och Kulturdepartementet.

Under rådande utlåning innebär det att författare, översättare, tecknare och fotografer tillsammans får dela på 126 481 000 kronor under nästa år. Det är en ökning med närmare fem miljoner kronor jämfört med innevarande år.

Biblioteksersättningen utgår sedan 1954 till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken.

Biblioteksersättningen konstruerades redan från början som ett visst öretal per boklån. Ersättningen utgår för såväl hemlån som referensexemplar av både originalverk och verk i svensk översättning. År 1985 kom upphovsmannaorganisationerna och regeringen överens om en förhandlingsordning avseende biblioteksersättningens grundbelopp. När avtal har träffats lägger regeringen fram ett förslag för riksdagen om det anslag som krävs för det avtalade grundbeloppet. Anslagsbeloppet fastställs med utgångspunkt dels från grundbeloppets storlek, dels på utlåningsvolymen vid nämnda bibliotek. Styrelsen för Sveriges författarfond har att fördela ersättningen i form av författar- och översättarpennningar som baseras på biblioteksutlåningen, samt i form av stipendier.

HZ

Rättelse

I ARTIKELN Allt går om man vill – om Strängnäs bibliotek (BBL nr 6) smög sig några fel in i artikeln. Kim heter Dyrssen Berg och inget annat. När det gäller nedskärningar för nästa år så är det ett minus på totalt 1,6 miljoner kronor vilket drabbar hela kulturnämnden i Strängnäs – bibliotek, Kulturskola, museum och allmänkultur. Dessutom har biblioteket planeringsdagar två dagar om året.

Æ

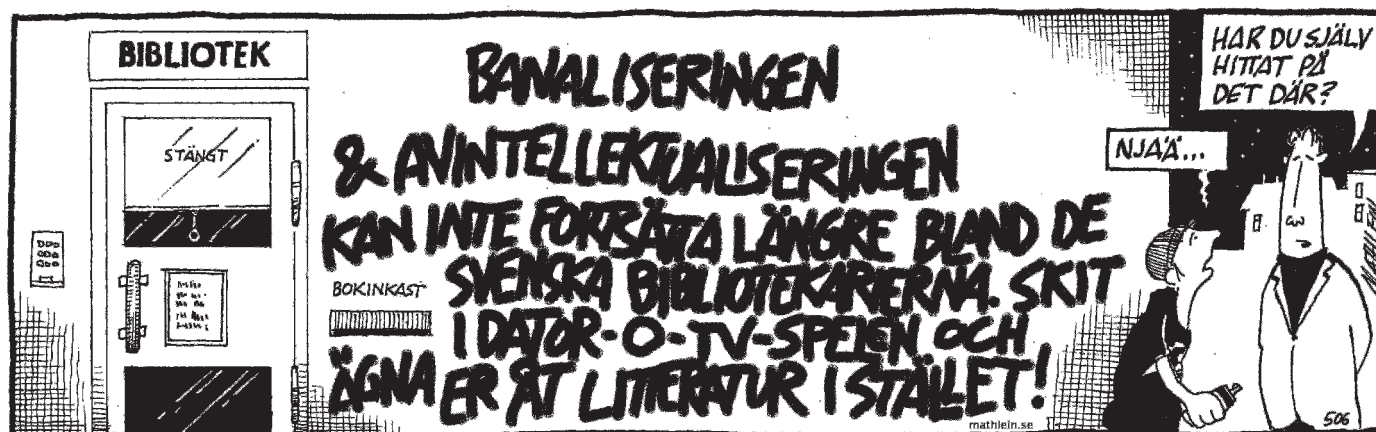
CITATET

"Folk säger att de är trötta på mainstreamkulturen. Jag säger: gå till biblioteket."

Laurie Anderson i Hufvudstadsbladet
1.9.2009

**Biblioteksbladet
på webben
– med rss**

www.biblioteksbladet.se



boktipset

För små och stora barn



VAD TÄNKER du på? Hur ofta får man inte den frågan. Och hur ofta svarar man inte: ingenting särskilt.

Knodden är en liten pojke med många tankar som inte nödvändigtvis låter sig formuleras på beställning. Men de finns där, i hans huvud: en värld av dinosaurier, tankar kring stjärnorna på den klara men mörka vinterhimlen, minnen från sommaren och fisket med morfar... och så hunden som skulle kunna hålla morfar sällskap när Knodden inte är där hos honom. Tankar behöver inte vara så märkvärdiga men märkvärdigt förtjust blir man i Georg Johanssons (text) och Anna-Clara Tidholms (bild) bilderbok *Vad tänker Knodden*.

Knodden är 5 år, 3 månader och 23 dagar gammal. Det är vinter och han väntar på morfar. Under tiden får tankarna... så där som de gör när man är 5 år – eller 55 för den delen också. Och ibland tänker man faktiskt ingenting alls, trots att man enligt andra har en tankfull min.

Tänka högt kan man annars göra i sång och på vers. I serien *Min lilla skattkammare* har alldeles nyligen *Sånger och verser om djur* utkommit där redaktörerna samlat ett urval av kända och älskade verser och sånger om djur. Här finns förstas sånger som Björnen sover och Mamma Mu, nonsensrim som Nu ska vi skoja sa en papegoja och rörelselekar som Fem små apor och Hoppe hoppe hare.

Och i mitten av den av Gitte Spee illustrerade boken finns alla djuren samlade på ett uppslag så att alla föräldrar och pedagoger tillsammans med barnen kan lära sig hur en elefant skiljer sig från en tiger, en giraff från

en kyckling. En dinosaurie finns också med på bild, fattas bara annat. Dock verkar det vara dåligt med sånger och verser om dinosaurier – i alla fall i den här utgåvan. Men vad gör det är tex Igelkottspromenad av Barbro Lindgren finns med:

*Bland malört och cikoria
går igelkottarna
på promenad*

*De söker efter sniglar
kring maskrosor
och gröna myntablad*

*De rullar som
små glada klot
runt blåklockor
och vildmorot
sen går de där och strosar
med jord på sina nosar*

HZ

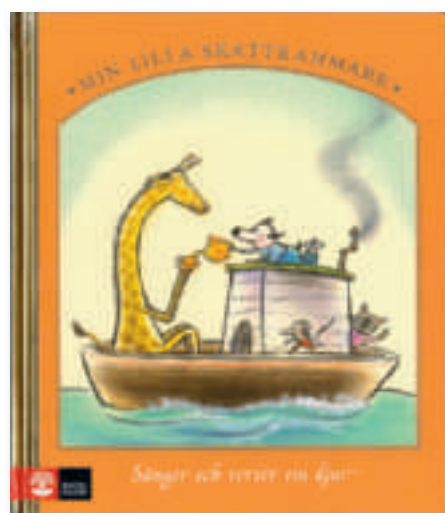
Vad tänker Knodden

Georg Johansson/Anna-Clara Tidholm

Min lilla skattkammare

Sånger och verser om djur
Urval: Marianne von Baumgarten-Lindberg
och Ingela Rinaldo Davidson
Illustration: Gitte Spee

Natur och Kultur



MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org



Lotta Geffenblad, Maud Mangold och Lena Victorin är årets barnbokspristagare

Författare prisade!

Under Bok & Biblioteksmässan delade Svensk Biblioteksförning ut fyra litterära priser. Elsa Beskow-plaketten gick till Lotta Geffenblad, Carl von Linné-plaketten gick till Lena Victorin, Maud Mangold fick Nils Holgersson-plaketten och Erik Eriksson tog emot Aniara-priset.

SVENSK Biblioteksförnings Elsa Beskow-plakett tilldelades illustratören och animatören Lotta Geffenblad för hennes samlade produktion. Prick och Fläck samt Aston är exempel på hennes böcker.

I motiveringen skriver juryn: "Lotta Geffenblad ger i sina böcker genom karaktärer som Aston och Prick och Fläck uttryck för barnets suveränitet. Hon kryddar samstämt text och bild med underfundig humor, fantasi och galen lek. Bilderna är stundom, med små detaljer, finurligt retro vilket öppnar för en dialog ung-gammal. Bildspråket är lustfyllt, tekniken visar en färgstark miljö med ett medvetet sceniskt perspektiv. Sagotonen finns där i bakgrunden, med det kusliga kontra det invanda, men det är tryggheten som överväger. Här saknas sannerligen inte tålmodiga föräldrar. Böckerna om Astons och Prick och Fläcks äventyr är dessutom lärorika och intrigen inbjuder i hög grad till vidare

fantasier och lekar. Man blir glad av att läsa Lotta Geffenblad."

Lotta Geffenblad föddes 1962 i Lund. Hon är uppvuxen i Teckomatorp och flyttade till Stockholm 1982 för att studera på Beckmans. Hon är gift med Uzi och har två barn. Förutom böcker arbetar Lotta med animerad film.

CARL VON LINNÉ-PLAKETTEN för bästa fackbok till barn- och ungdomar tilldelades Lena Victorin för *Take a look at dig själv!* Juryns motivering: "Lena Victorin har genom *Take a look at dig själv*, med Mattias Olsson som innovativ illustratör, tagit ett nytt grepp kring ämnet civildyr. Den tar upp för de unga livsviktiga frågor och är samtidigt en allåldersbok. Existentiella frågor lyfts fram i ett filosofiskt perspektiv där det handlar om ansvar och påverkan. Layouten är provocerande, överraskande och uppfordrande interaktiv. Det känns fräscht och manar till

eftertanke. Moral och etik ligger på hög nivå där textutforskaren blir den som måste ta ställning. Rappt och aktuellt bryter texten ner fördomar och är såväl ärlig som ödmjuk. Dessutom har den genomgående en underbar humor."

Lena Victorin är 34 år och har tidigare arbetat som programledare och reporter på Sveriges Radio. Lena Victorin är gift, har två små barn och bor på Södermalm i Stockholm. Idén till boken fick hon när hon arbetade som projektledare vid Forum för levande historia. Där möttes hon dagligen av bilder från Förintelsen och folkmordet i Rwanda – och det blev omöjligt att inte ställa sig frågan: "Varför stod majoriteten bara och tittade på?"

Prissumman för respektive plakett är på 25 000 kr. Juryn har bestått av Ingrid Källström Nilsson, ordförande, Stockholm, Karin Blomquist, Visby, Wiveca Friman, Kristianstad, Sofia Lindblom, Stockholm, Ida Lodin, Uppsala och Kajsa Noreen, Kungsbacka.

Motiveringarna för Nils Holgersson-plaketten och Aniara-priset var med i BBL nr 6 2009.

Pax

Kulturpropositionens förslag ett tydligt steg framåt för biblioteken

”I syfte att stärka biblioteksväsendet och ge biblioteken bättre möjligheter att tillgodose allmänhetens behov på detta område föreslås att Kungl. biblioteket, utöver sitt huvuduppdrag som forskningsbibliotek, får ett särskilt uppdrag att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom vissa övergripande biblioteksfrågor.”

Ur Tid för kultur, Regeringens proposition 2009/10:3

FOTO: TORIEL EDENBORG



– Jag kan med glädje konstatera att regeringen avser att samla ansvaret för biblioteksfrågor hos en myndighet, Kungl. biblioteket, vilket kommer att innebära en ökad samverkan och utveckling. Jag hoppas nu på en bred politisk uppgörelse i syfte att förverkliga dessa viktiga biblioteksförslag, säger Niclas Lindberg, generalsekreterare för Svensk Biblioteksförning, i en kommentar till regeringens kulturproposition.

– Regeringen har i många stycken tagit hänsyn till Bibliotekssveriges argument för en nationell bibliotekspolitik vilket är positivt. Ett antal detaljfrågor behöver dock redas ut inom ramen för det aviserade uppdraget till Kungl. biblioteket att ta fram en plan för sitt utökade ansvar. För detta uppdrag är det viktigt att KB redan nu tillsätter ett nationellt råd för biblioteksfrågor för att från början säkerställa en nära samverkan med biblioteksväsendet, säger Niclas Lindberg.

Regeringen föreslår att en särskild utredare ges i uppdrag att lägga fram förslag på en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet.

– Vi utgår ifrån att våra synpunkter på vikt av att samla utvecklingsresurserna för biblioteken tas tillvara i det arbetet avslutar Niclas Lindberg.

Bakgrund:

Svensk Biblioteksförnings remissvar på Kulturutredningens

Svensk Biblioteksförning var i huvudsak positiv till Kulturutredningens förslag på biblioteksområdet och såg dess förslag som en vilja att skapa en struktur som möjliggör utveckling av en nationell bibliotekspolitik till gagn för medborgarna.

I sitt remissvar över kulturutredningens förslag förde Svensk Biblioteksförning fram följande:

Kungl. biblioteket in – Kulturrådet ut

En viktig del i en nationell bibliotekspolitik är ett operativt nationellt biblioteksorgan. Genom ökad samverkan, samordning och minskad suboptimering kan man uppnå effektivitetsvinster och bättre utnyttjande av resurserna. Det är mycket välkommet om KB ges i uppdrag att svara för den nationella överblicken och samordningen på biblioteksområdet. Det ansvar Kulturrådet i dag har för biblioteksfrågor bör i alla delar flyttas till KB. För att KB ska kunna fullgöra sina nya uppgifter på ett tillfredsställande sätt är det avgörande att KB tilldelas nödvändiga resurser och befogenheter.

Nationell bibliotekspolitik

KB:s nya nationella ansvar bör innefatta ett generellt uppdrag att koordinera en nationell bibliotekspolitik, vilket bland annat bör innefatta ansvar för:

- Uppföljning och utvärdering av biblioteksverksamheten i landet
- Strategier för att stärka tillgången till bibliotekens tjänster
- Samordning av insatser för att en stärkt infrastruktur för digitala tjänster
- Stimulering av biblioteksutveckling
- Kvalificerad omvärldsbevakning nationellt och internationellt
- Stimulering av utbildning, vidareutbildning och forskning inom sektorn
- Fördelning av statliga medel för biblioteksutveckling, läsfrämjande insatser mm

Samla utvecklingsresurserna för biblioteksområdet

För att motverka en ny uppsplittring av stödet till biblioteksområdet på olika myndigheter bör utvecklingsresurserna för biblioteksområdet hållas samlade hos KB. Av det följer att portföljmodellen inte är en optimal modell för biblioteksområdet.

Utvecklingsmedlen för biblioteksområdet, medlen för depåbiblioteket och lånecentralerna samt stödet för att främja tillgången till biblioteksservice för vuxenstuderande bör inte ingå i portföljen utan istället fördelas av KB. KB bör få ansvar för stödet för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek och stödet till bibliotek för läsfrämjande insatser.

En särskild utredare bör ges i uppdrag att pröva om portföljmodellen är det lämpligaste sättet att fördela verksamhetsbidragen till läns- och regionbiblioteken. I den mån portföljmodellen kan komma att tillämpas på biblioteksområdet anser vi att KB, inte Kulturrådet, bör få ansvar för att leda och samordna statens överläggningar med landstingen och kommunerna.

Nationellt råd för biblioteksfrågor

KB:s roll som nationalbibliotek måste tydligt avgränsas från rollen som samordnande och utvecklande aktör. Ett Nationellt råd för biblioteksfrågor bör inrättas för att säkerställa en nära samverkan med biblioteksväsendet. Detta råd bör få en tydlig roll som rådgivande instans till KB i dess nya samordnande funktion.

Depåbibliotek och informations- och lånecentraler är en nationell uppgift.

Regionaliseringen av Sveriges depåbibliotek och de tre informations- och lånecentralerna avvisas. De utgör fyra viktiga ”noder” i det nationella biblioteksstödet till den lokala och regionala biblioteksverksamheten med en effektiv och funktionell inriktning som är nationell och inte regional.

Utökad forskning

Kulturområdet behöver förstärkta forskningsresurser. De områden utredningen pekar ut överensstämmer väl med de ämnen där de yrkesverksamma vid biblioteken anser att det behövs mer forskning. Nya medel får inte koncentreras på tillämpad forskning eller tas från kulturområdets myndigheter och institutioner – som påpekas i utredningen skulle det få allvarliga konsekvenser för deras forskningsmöjligheter.



See you in Gothenburg!

”Vi ses i Göteborg!” var det självklara budskapet under IFLA-konferensen i Milano i mitten av augusti. De svenska deltagarna hjälptes åt att på olika sätt lyfta fram Göteborg och Sverige som platsen för nästa års IFLA-arrangemang.

IFLA, THE INTERNATIONAL Federation of Library Associations and Institutions samlar omkring 3500 deltagare från hela världen till sina årliga konferenser. Nästa år arrangeras mötet i Göteborg 10 till 15 augusti. Agneta Olsson, överbibliotekarie på Göteborgs universitetsbibliotek, är ordförande i den nationella organisationskommittén. När hon under sista konferensdagen i Milano höll en presentation av Göteborg och avslutade det med Abba-musik började deltagarna dansa i bänkraderna. Det kändes i lokalen att många deltagare ser fram emot nästa års arrangemang.

På Svensk Biblioteksförnings hemsida finns nu en speciell IFLA 2010 avdelning. Där hittar du mer information om hur du kan engagera dig inför och under konferensen. Föreningens ordförande Inga Lundén har sammanställt sin vecka i en speciell IFLA-dagbok från Milano som också finns på hemsidan.

Pax

Över 300 statistikrapporter presenterade

I BÖRJAN AV september presenterade Svensk Biblioteksförning 311 lokala och regionala rapporter över folkbiblioteksverksamheten. I rapporterna finns biblioteksstatistiken för landets län och respektive kommuner sammanställda så att man på ett enkelt sätt kan få en överblick av utvecklingen. Det är fjärde året i rad som föreningen tar fram rapporterna och eftersom alla tabeller och diagram innehåller materialet från tidigare år ger rapporterna en unik jämförelsemöjlighet med tidigare år.

Rapporterna bygger på Statens kulturråds statistik och går att hämta hem som pdf-filer från föreningens hemsida.

Mer info: <http://www.biblioteksforeningen.org/opinion/statistik/index.html>

Pax

Våra konferenser

19 oktober, Stockholm

Tillsammans – vi sonderar terrängen för bättre katalogtjänst

Katalogfrågorna engagerar många aktörer. Folk- och forskningsbibliotek, arkiv, system- och informationsleverantörer, och inte minst användare på alla nivåer. Alla vill vi ha välfungerande och kostnadseffektiva kataloger, och för att uppnå största möjliga åtkomst måste vi arbeta tillsammans. Men vem skall göra vad? Katalogkommitténs höstkonferens fokuserar på hur katalogerna skall kunna underlätta samarbete och utbyte snarare än förhindra det. Med utgångspunkt från olika samordningsprojekt diskuteras tekniska lösningar: fördelar och nackdelar. Varför har vi de katalogregler och de olika sorters praxis vi har? Hur gnagnar den användaren och hur överbryggar vi skillnaderna?

6 november, Göteborg

E = Fri tillgång? = Fritt att använda?

Den 12:e Medicinska bibliotekskonferensen

12 november, Stockholm

Nätverksträff Äppelhyllor

13 november, Stockholm

Pedagogik i teori och praktik

Workshop/seminarium

1–2 december, Göteborg

”Nu var det 2010”

2010 ska Sverige vara ett tillgängligt samhälle. En viktig aspekt på detta är den medborgliga rättigheten att få rätt information i rätt format vid rätt tillfälle och utan kostnad. Att stå utanför i informationssamhället är att vara utsatt. Denna konferens vill ge inspiration till att skapa det tillgängliga biblioteket.

Mer information och anmälan på vår hemsida

www.biblioteksforeningen.org

Fakta om bibliotek

I SAMBAND MED Bok & Biblioteksmässan utkom årets upplaga av *Fakta om bibliotek*. I ett praktiskt almanacksformat finns biblioteksfakta och statistik samlat. I år har alla diagram och tabeller tryckts i färg vilket underlättar läsbarheten.

Alla medlemmar får *Fakta om bibliotek* i samband med utskicket av medlemskalendern i mitten av oktober. Institutionella medlemmar kan även beställa foldern i upplaga. Kontakta Eva Silverplats på föreningens kansli es@biblioteksforeningen.org.

Pax

Bilder från Bok & Biblioteksmässan 24–27 september



Nya medlemmar värvades till föreningen. Många besökare och föreningsmedlemmar diskuterade naturligtvis regeringens kulturproposition som presenterades några dagar före mässan.



Årets Aniara-pristagare Erik Eriksson från Grisslehamn.



Satsningen på Biblioteksscenen var mycket uppskattad. Alla mässbesökare kunde under branschdagarna utan kostnad ta del av över femtio presentationer med biblioteksanknytning.



Mats Lindquist presenterade KB:s arbete med Dewey. Det var ett av många ämnen som togs upp från Biblioteksscenen.



Programutskottets ordförande Jenny Poncin i samspråk med en av många monterbesökare.

FOTON: TORKEL EDENBORG

Vill du vara VOLONTÄR under IFLA i Göteborg?

I augusti nästa år är Sverige värd för IFLA:s årliga konferens. Över 3 500 biblioteksengagerade deltagare från hela världen väntas komma till Göteborg 10–15 augusti. (IFLA, The International Federation of Library Associations and Institutions.)

Vill du vara med och arbeta som volontär under veckan? På vår hemsida www.biblioteksforeningen.org finns en speciell IFLA 2010-avdelning. Där kan du läsa mer om volontärarbetet, hur ditt bibliotek kan presentera ert arbete vid posterutställningen eller hur man kan delta med "papers" vid de olika sektionernas möten.

Välkommen med din intresseanmälan!

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE [HTTP: //www.biblioteksforeningen.org](http://www.biblioteksforeningen.org)

9 oktober, Stockholm

Studiedag om barn och talböcker

TPB:s årliga studiedag om barn och talböcker.

ARR: TPB

MER INFO: www.tpb.se/verksamhet/studiedagar/

13 oktober, Umeå

Dewey – hur då?

KB har tagit beslut om övergång till Dewey tidigast 2011 och många universitets- och högskolebibliotek följer efter. Svensk Biblioteksforening rekommenderar att hela Sverige skall ha samma klassifikationssystem. Till följd av KB:s beslut blir detta klassifikationssystem Dewey Decimal Classification. Vad betyder detta för just ditt bibliotek, och hur påverkas du i framtiden?

ARR: Umeå universitetsbibliotek, Länsbiblioteket i Västerbotten och Sveriges depåbibliotek

14–15 oktober, Högskolan i Borås

Mötesplats inför framtiden

ARR: Borås Stadsbibliotek och Bibliotekshögskolan i Borås

MER INFO: www.hb.se/wps/portal/!ut/p/c1/

16 oktober, Stockholms universitet

Seminarium om e-resursernas användningsstatistik

Idag använder svenska forskningsbibliotek 72 procent av det totala förvärvsanslaget till inköp av e-resurser. Det blir allt viktigare att mäta och analysera användningen av e-resurser – men hur gör vi egentligen? Seminariet vänder sig till dig som samlar in och analyserar biblioteksstatistik.

ARR: KB:s expertgrupp för biblioteksstatistik

MER INFO: www.kb.se

19 oktober, Stockholm

Tillsammans – vi sonderar terrängen för bättre katalogtjänst

Katalogfrågorna engagerar många aktörer. Folk- och forskningsbibliotek, arkiv, system- och informationsleverantörer, och inte minst användare på alla nivåer. Alla vill vi ha välfungerande och kostnadseffektiva kataloger, och för att uppnå största möjliga åtkomst måste vi arbeta tillsammans. Men vem skall göra vad?

ARR: Svensk Biblioteksforenings kommitté för katalogisering

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org/konferens

20–22 oktober, Hannover

IFLAS fjärrlånekonferens

ARR: IFLA

MER INFO: www.ilds2009.de/

20 oktober, Aros Congress Center, Västerås

Ett steg till! Biblioteksutveckling genom samarbete.

Tvinningsprojektets slutkonferens. Projektet ”Tvinnings – en metod för utveckling?” har samlat drygt 30 deltagande folkbibliotek. Nu ska avslutningskonferensen äga rum, där erfarenheter från projektet summeras och vi reflekterar vidare kring biblioteksutveckling och samarbete. Alla som är intresserade av vad samarbete mellan bibliotek kan ge och av att arbeta med utveckling i praktisk biblioteksverksamhet är välkomna!

ARR: Regionbibliotek Stockholm och Länsbiblioteken i Mellansverige
MER INFO: www.regionbiblioteket.stockholm.se/tvinning

21–22 oktober, Linköping

Knutpunkt 2009-Bibliotek i samverkan för framtidens lärande

Välkommen till Linköping konferensen Knutpunkt 2009, två dagar med fokus på bibliotek och lärande med utgångspunkt i bibliotekens omvandling från plats för förvaring av kunskap till rum för lärande i fysiska och digitala miljöer. Tillsammans med forskare, pedagoger och bibliotekarier får du som konferensdeltagare möjlighet att dela erfarenheter och reflektera över hur biblioteken i framtiden bäst möter olika generationers behov av undervisning och hur biblioteken kan erbjuda kreativa lärmiljöer. Konferensens idé är att knyta samman föreläsningar med erfarenheter och tankar från parallella arbetsgrupper genom återkommande så kallade knutpunkter.

ARR: Linköpings universitetsbibliotek och Högskolebiblioteket i Jönköping
MER INFO: knutpunkt2009.se

28–29 oktober, Sambiblioteket, Härnösand

YRKESROLL – NÄTVERK – VERKTYG Konferens om Skolbibliotek

Välkommen till Härnösand för en tvådagars konferens! Temat för dagarna är nätverkande och den yrkesroll vi har som Skol- eller Gymnasiebibliotekarier. Tanken är att det ska bli gott om tid för informella samtal och möten mellan skolbibliotekspersonal från olika håll och verksamheter.

ARR: Länsbiblioteket Västernorrland

Skolbibliotek Mitt

MER INFO: www.ylb.se/en/Gymnbibl.htm

6 november, Göteborg

12:e medicinska bibliotekskonferensen

Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet står tillsammans med Svensk Biblioteksforening som arrangör för årets konferens.

ARR: Biomedicinska biblioteket vid Göteborgs universitet och Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org/konferens/Konf2009/medicinskconf/konf.html

12 november, Stockholm

Äppelhyllor på bibliotek

Nätverksträff för Svensk Biblioteksforenings nätverk äppelhyllor på bibliotek

ARR: Svensk Biblioteksforenings nätverk Äppelhyllor på bibliotek

12–13 november, Göteborg

150 år med svenska kvinnotidskrifter

I år är det 150 år sedan det första numret av ”Tidskrift för hemmet” kom ut. Det uppmärksammar vi med konferensen ”150 år med svenska kvinnotidskrifter”.

ARR: Kvinnohistoriska samlingarna vid Göteborgs universitetsbibliotek, institutionen för litteratur, idéhistoria och religion vid Göteborgs universitet och Årstasällskapet för Fredrika Bremer-studier

13 november, Stockholm

Pedagogik i teori och praktik

ARR: Svensk Biblioteksforening

16–17 november, Stockholms universitet, Campus Konradsberg

Wikipedia Academy 2009

Fullständigt program kommer inom kort.

ARR: Stockholms universitetsbibliotek och Wikimedia Sverige

MER INFO: www.sub.su.se/wikipediaacademy2009

18 november, Nordiska museet, Stockholm

Bibliotekets varumärke

Välkommen till en seminariedag om vikten av att arbeta aktivt med bibliotekets varumärke internt och externt. Seminariet arrangeras av HISS-biblioteken (Humaniora i Samverkan i Stor-Stockholm) och vänder sig till chefer och medarbetare vid alla typer av bibliotek.

ARR: HISS-biblioteken (Humaniora i Samverkan i Stor-Stockholm)

19 november, Uppsala

Vad varje bibliotekarie bör veta om personarkiv

Länsbibliotek Uppsala och Uppsala universitetsbibliotek inbjuder i höst till ett seminarium där du får veta mer om personarkiv och hur man finner dem. Seminariet riktar sig i första hand till dig som arbetar på folkbibliotek.

ARR: Länsbibliotek Uppsala och Uppsala universitetsbibliotek

24–25 november, Göteborg

INFotrender 2009

SFIS höstkonferens

ARR: SFIS

MER INFO: hinfortrender.se

24–26 november, Medicinska biblioteket, Umeå

Universitetsbibliotek på Universitetssjukhuset

Fortbildningsdagar för medicinska bibliotekarier

Välkomna till fortbildningsdagarna för medicinska bibliotekarier, sjukhusbibliotekarier och andra intresserade bibliotekarier som i år går av

ARR: Medicinska biblioteket, Umeå Universitetsbibliotek
MER INFO: www.ub.umu.se/undervisning/fortbildningsdagar2009.htm

26–27 november, Uppsala
universitet, Engelska Parken –
Humanistcentrum, Ithresalen
Mötesplats Open Access 2009 –
erfarenheter, idéer och planer

Syftet är att erbjuda en mötesplats för ett aktivt idé- och erfarenhetsutbyte. Vi följer nu upp de mycket uppskattade arrangemangen Mötesplats Open Access på Kungl. Tekniska högskolan 2007 och på Stockholms universitet 2008, vilka samlade drygt hundralet deltagare. ARR: Utvecklingsprogrammet OpenAccess.se vid Kungl. biblioteket och Uppsala universitetsbibliotek. MER INFO: www.kb.se

26 november, Göteborg
Scenarioplanering – Inspiration
och workshop

Scenarioplanering – ett verktyg för att hantera framtidens osäkerhet och förändring för ditt bibliotek med Martin Börjesson, Futuramb. ARR: SFIS Utbildningsnämnd

1–3 december, London
Information + Conversation =
Collaboration + Innovation

Årets Online-konferens kommer att ge en bred belysning av aktuella frågeställningar och aktuell utveckling inom informationsområdet med utgångspunkten i praktiska erfarenheter. Ett av de viktiga huvudspåren kommer att vara den semantiska webben – applikationer och praktiska exempel, fördelar, nackdelar och risker. ARR: Online-konferensen. MER INFO: www.online-information.co.uk

3 december, Stockholm
Medlemsmingel

Svensk Biblioteksförning inbjuder alla medlemmar och vänner till mingel torsdagen den 3 december. Plats TPBs nya lokaler vid Globen i Stockholm. ARR: Svensk Biblioteksförning

4–5 februari, Eskilstuna
Verksamhetsutveckling på
sjukhusbibliotek

Vill du som arbetar på sjukhusbibliotek träffa kollegor för att utbyta erfarenheter och diskutera verksamhetsutveckling? Vilken roll har t.ex. sjukhusbiblioteken för implementeringen av EBM inom

skilda landsting? Vilken relation har de till FoU-verksamheten? Efterfrågar de landstingsanställda främst tryckta medier eller e-resurser numera? Finns patientverksamheten kvar? Detta och många andra frågor kommer med stor sannolikhet ventileras på denna konferens. ARR: Sjukhusbiblioteken i Sörmland och Svensk Biblioteksförning. MER INFO: www.landstinget.sormland.se/Sjukhusbiblioteken

14–16 april, Halmstad
Halmstadskonferensen

20-årsjubileum
ARR: Regionbibliotek Halland m fl

10–15 augusti, Göteborg
IFLA 2010

IFLA World Library and Information Congress (WLIC) kommer att arrangeras i Göteborg 10–15 augusti. ARR: IFLA, Svensk Biblioteksförning, KB, Biblioteken i Göteborgsregionen m fl



**World Library and Information Congress:
76th IFLA General Conference and Assembly**

**Open access
to knowledge
– promoting sustainable
progress**

Gothenburg, Sweden

10–15 August 2010



Foto: Dick Gillberg

**I augusti nästa år samlas över 3500 biblioteksintresserade
från hela världen för IFLAs årliga kongress.**

Välkommen du också!

www.ifla.org

IFLA, The International Federation of Library Associations and Institutions.



● Vi presenterar två stora LIBRA-nyheter

Antalet bibliotek som använder LIBRA kommer att fyrdubblas! Axiell:s finska bolag koncentrerar nu alla sina utvecklingsresurser på en ny LIBRA-baserad produkt eftersom LIBRA anses vara det bästa systemet för den finska marknaden. Arbetet är redan påbörjat och samtliga finska kunder kommer att migreras till detta system.

Detta skapar förstås ytterligare resurser för ett högt tempo i vidareutvecklingen. Utvecklingsresurserna för LIBRA är nu tredubblade jämfört med tidigare.

ABM - Bibliotek, arkiv och museum – allt i ett. Genom att koppla samman Axiell CALM med LIBRA.SE och Axiell Arena skapas en fantastisk möjlighet till gemensam exponering av ABM-samlingarna.

Axiell CALM är ett modernt och avancerat system som hanterar alla funktioner i arkivet/museet i ett och samma system. Axiell CALM är baserat på internationella standarder och är utvecklat i nära samarbete med användarna. CALM är i bruk på över 350 olika arkiv och museer i Storbritannien och övriga Europa.

Kontakta oss - så berättar vi mer.